

Sisällysluettelo

HALL, 21.9.2020 15:00, Pöytäkirja

§ -3 Pöytäkirjan kansilehti (läsnäolijat)	1
§ -1 Pöytäkirjan kansilehti (vakiopykälät)	3
§ 226 Kaupunginjohtajan ajankohtaiskatsaus koronavirustilanteesta	4
§ 227 Yhteistoimintamenettelyn käynnistäminen koronatilanteen aiheuttaman mahdollisen työn vähentymisen vuoksi	5
§ 228 Saapuneet ja lähteneet asiakirjat 21.9.2020	7
Liite: Saapuneet_2020_09_21	8
§ 229 Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskeväksi lainsäädännöksi	9
Liite: Liite 1. Vastaukset yksityiskohtaisiin kysymyksiin_korjattu Kh 2	12
Liite: Liite 2. Lahden kaupungin kirjallinen lausunto	57
§ 9998 Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus	60

**Kaupunginhallitus
Pöytäkirja**

n:o 23/2020

Aika: 21.09.2020 klo 15.00 – 16.52
Paikka: Sibeliustalo, Puusepän Verstas

Läsnä:**Varsinaiset jäsenet:**

Sirkku Hildén, puheenjohtaja
Juha Rostedt, I vpj
Aleksi Mäntylä, II vpj
Pekka Komu
Alettin Basboga
Jetta Laakso *)
Toni Putula
Merja Vahter
Rami Lehto
Jenna Koskelo
Sonja Falk

Valtuuston puheenjohtajat:

Hannu Rahkonen *)	kaupunginvaltuuston pj
Mika Kari *)	kaupunginvaltuuston I vpj
Antti Holopainen	kaupunginvaltuuston II vpj
Jarkko Nissinen	kaupunginvaltuuston III vpj

Viranhaltijat:

Pekka Timonen	kaupunginjohtaja
Mika Mäkinen	konsernipalvelujohtaja
Olli Alho	kaupunkikehitysjohtaja
Mikko Komulainen	hyvinvointijohtaja
Tiina Granqvist	sivistysjohtaja
Pekka Virkkunen	kaupunginlakimies
Heini Moisio	viestintäjohtaja

Asiantuntijat:

Eija Mannisenmäki *)	johtaja, asiantuntijakuuleminen, Scania Oy:n yt:t, klo 15.05-15.35
----------------------	---

Pöytäkirjanpitäjä:

Janne Mäki	kaupunginsihteeri
------------	-------------------

*) Paikalla Teams-etäyhteyden kautta

KAUPUNGINHALLITUKSEN puolesta:

Sirkku Hildén

Janne Mäki

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Lahdessa syyskuun 28. päivänä 2020

Juha Rostedt

Pekka Komu

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa <http://www.lahti.fi> syyskuun 29. päivänä 2020; todistaa

viran puolesta:

Kaupunginsihteeri

Janne Mäki

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätös: Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin kaupunginhallituksen I vpj Juha Rostedt ja jäsen Pekka Komu.

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan sen pöytäkirja tarkastetaan viimeistään kokousta seuraavana maanantaina tai mikäli se on pyhäpäivä, seuraavana arkipäivänä.

Pöytäkirja asetetaan tarkastettavaksi luottamushenkilöiden Extranettiin ja se on mahdollista käydä tarkastamassa myös kaupungintalolla konsernipalvelujen kansliassa. Kokouksen puheenjohtajalle ja pöytäkirjan tarkastajille ilmoitetaan sähköpostilla, milloin pöytäkirja on tarkastettavissa.

Sähköinen tarkastaminen ilmoitetaan sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi.

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 226

Kaupunginjohtajan ajankohtaiskatsaus koronavirustilanteesta

D/680/00.00.01.01.01/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Kaupunginsihteeri Janne Mäki, puh. 044 716 1416

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedoksi.

Perusteluosa Kaupunginjohtaja kertoo poikkeusolojen vaikutuksesta kaupungin palveluihin, talouteen ja henkilöstöön.

Muutoksenhaku muutoksenhakukielto

Toimenpiteet -

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 227

Yhteistoimintamenettelyn käynnistäminen koronatilanteen aiheuttaman mahdollisen työn vähentymisen vuoksi

D/843/01.04.00.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Henkilöstöjohtaja Mira Keitaanranta, puh. 050 559 4065

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Lahden kaupunki käynnistää yhteistoimintamenettelyn koronapandemian aiheuttaman mahdollisen työn vähentymisen vuoksi.

Perusteluosa Lahden kaupunki kävi yhteistoimintaneuvottelut huhtikuussa 2020 koronapandemian aiheuttaman tilapäisen työn vähentymisen vuoksi. Neuvottelutulos oli yksimielinen. Kaupungin henkilöstöjärjestöjen kanssa on sovittu neuvottelutuloksen olevan voimassa 30.9.2020 asti. Henkilöstöjärjestöjen kanssa myös on sovittu, että koronatilanteen niin vaatiessa asia käsitellään uudelleen tarvittavassa yhteistoimintamenettelyssä.

Päijät-Hämeen ja Lahden koronatilanteessa on tapahtunut selkeä muutos viime viikkojen aikana. Tästä syystä kaupunki käynnistää uudelleen yhteistoimintaneuvottelut, vaikka kaupungin palvelutoiminta toimii lähes normaalisti. Yhteistoimintaneuvottelujen kohteena on koronan aiheuttama tilapäinen työn vähentyminen, mikäli kaupungin toimintoja tai palveluja suljetaan koronapandemian leviämisen ehkäisemiseksi. Neuvottelut käydään enintään 90 päivän lomautuksesta.

Yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (449/2007) 4 § mukaan työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat: 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien välisessä yhteistyössä; 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla olennaisia henkilöstövaikutuksia, kuten ulkopuolisen työvoiman käyttöä tai liikkeen luovutusta; 3) henkilöstöön, henkilöstönkehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia; sekä 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista.

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 227

Lain 5 § 1 mom mukaan ennen kuin työnantaja ratkaisee 4 tai 4 a §:ssä tarkoitetun asian, hänen on neuvoteltava yhteistoiminnan hengessä yksimielisyyden saavuttamiseksi valmisteilla olevan toimenpiteen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehdoista ainakin niiden työntekijöiden kanssa, joita asia koskee. Neuvottelut on aloitettava niin ajoissa kuin mahdollista.

Työsopimuslain 5:1 § mukaan lomauttamisella tarkoitetaan työnantajan päätökseen tai hänen aloitteestaan tehtävään sopimukseen perustuvaa työnteon ja palkanmaksun väliaikaista keskeyttämistä työsuhteen pysyessä muutoin voimassa. Työnantaja saa säädettyjen perusteiden täytyessä lomauttaa työntekijän joko määräajaksi tai toistaiseksi keskeyttämällä työnteon kokonaan tai lyhentämällä työntekijän lain tai sopimuksen mukaista säännöllistä työaika siinä määrin kuin se lomauttamisen perusteiden kannalta on välttämätöntä. Lain 5:2.1 § kohdan 2 mukaan työnantaja saa lomauttaa työntekijän, jos työ tai työnantajan edellytykset tarjota työtä ovat vähentyneet tilapäisesti eikä työnantaja voi kohtuudella järjestää työntekijälle muuta sopivaa työtä tai työnantajan tarpeita vastaavaa koulutusta; työn tai työn tarjoamisedellytysten katsotaan lomauttamisen perusteena vähentyneen tilapäisesti, jos niiden voidaan arvioida kestävän enintään 90 päivää. Vastaavat säännökset ovat myös kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (11.4.2003/304).

Tässä yhteydessä on syytä erikseen vielä korostaa, että yhteistoimintamenettelyä ei käynnistetä tuotannollis-taloudellisten syiden vuoksi. Menettely käynnistetään mahdollisen työn vähentymisen takia, mikäli työnteko kaupungin palveluissa tai toiminnoissa estyy kaupungin koronapandemian johdosta.

Lahden kaupungissa käynnistyy lähiaikoina mahdollisesti myös muita yhteistoimintamenettelyssä käsiteltäviä asioita. Mahdolliset organisaatioon kohdistuvat muutokset tai muuhun uudistumiseen liittyvät toimenpiteet käsitellään kuntien yhteistoimintalain mukaisesti ja yhteistoiminnan hengessä. Lahden kaupunki toimii kaikissa tilanteissa hyvänä ja vastuullisena työnantajana ja asiat valmistellaan yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Muutoksenhaku

oikaisuvaatimusohje

Toimenpiteet

ote henkilöstöpalvelut, henkilöstöjärjestöt

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 228

Saapuneet ja lähteneet asiakirjat 21.9.2020

D/49/07.01.03.00.02/2020

Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee luettelossa mainitut asiakirjat tiedokseen.
Perusteluosa	Kaupunginhallituksen jäsenille jaetaan luettelo saapuneista ja lähteneistä asiakirjoista.
Muutoksenhaku	muutoksenhakukielto
Toimenpiteet	-
Liitteenä	1. Luettelo

Kaupunginhallituksen kokous 21.9.2020**Saapuneet ja lähteneet asiakirjat**

1. Kaupunginjohtajan päätöksiä

- 11.9.2020 § 69: Paikallisneuvottelutuloksen vahvistaminen koskien vuosityöajassa olevan osa-aikaisen opettajan velvollisuutta osallistua opettajatyöpäiviin ja yhteissuunnittelutyöaikaan D/1719/2020
- 11.9.2020 § 70: Paikallisneuvottelutuloksen vahvistaminen koskien opettajien samanaikaisen etä- ja lähiopetustyön korvaaminen lisätyönä D/1720/2020
- 11.9.2020 § 71: Paikallisneuvottelutuloksen vahvistaminen koskien Harjun koulun opettajan työjärjestelystä syntynyt palkka-asia D/1721/2020
- 11.9.2020 § 72: Kuntatodistusten liikkeellelasku D/151/2020
- 11.9.2020 § 73: Avustuksen myöntäminen Päijät-Hämeen kotiseutu-harjoituksen Radiojärjestelmäkurssin 29.- 30.8.2020 kustannuksiin D/1362/2020

2. Muu päätös

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 10.9.2020 Päätösnumero 20/0860/2: D/374/2020
Välipäätös täytäntöönpanon kieltovaatimukseen kunnallisasiassa sivistyslautakunnan päätöksestä 28.4.2020 § 48 (Oikaisuvaatimus viranhaltijapäätökseen palvelusetelituottajuuden päättymisestä). Hallinto-oikeus ei kiellä täytäntöönpanoa. Hallinto-oikeus ratkaisee valitusasian myöhemmin erikseen.

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 229

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

D/1339/03.00.00.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Hyvinvointijohtaja Mikko Komulainen, puh. 044 716 1735

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

**Käsittely kaupungin-
hallituksessa** Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja teki muutoksia esityslistan liitteeseen 1. Korjattu versio on pöytäkirjan liitteenä.

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Pekka Timonen

Kaupunginhallitus päättää antaa liitteinä olevat lausunnot hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi. Liite 1: vastaukset yksityiskohtaisiin kysymyksiin, liite 2: Lahden kaupungin kirjallinen lausunto.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä koskevan uudistuksen toteuttamisen edellyttämät keskeiset lainsäädäntöehdotukset. Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esitysluonnoksella ehdotettaisiin säädettäväksi uuden hallintotason perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait, joita olisivat maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaannolaki, maakuntien rahoituslaki sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu kunnilta uudelle perustettavalle hallintotasolle sotemaakunnille. Suomeen ehdotetaan

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 229

perustettavaksi 21 sote-maakuntaa, pääosin nykyisen maakuntajaon pohjalta. Uudenmaan maakunnassa olisi kuitenkin neljä sote-maakuntaa ja Helsingin kaupunki vastaisi kaupunkina sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä.

Uudistuksessa on hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on turvata pelastustoimen palvelujen saatavuus, kattavuus ja laatu myös tulevaisuudessa. Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja tukea pelastustoimen valtakunnallista tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta. Uudistuksella vastataan pelastustoimen haasteisiin vahvistamalla toimialan valtakunnallisia voimavaroja, kehittämällä toimialan johtamista ja ohjausta sekä tiivistämällä alan toimijoiden yhteistyötä. Tavoitteena on varmistaa myös, että maakuntien pelastuslaitoksilla on mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja koko maassa. Näin varmistetaan jatkossakin pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelutuotannon toiminnallinen ja kustannustehokkuus.

Luonnoksen sisältämä sote-maakuntien laskennallinen rahoitusmalli perustuu pääosin tarveperusteiseen ja olosuhdetekijät huomioivaan rahoitukseen. Muun ohella lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota ja lausumaan siitä, kuinka rahoitusratkaisun eri määräytymistekijät vastaavat sote-maakunnille niiden lakisääteisten tehtävien rahoitustarvetta. Sote-maakuntien laskennallista rahoitusmallia tarkastellaan uudelleen lausuntopalautteen perusteella.

Uudistuksen keskeiset aikataulut:

- Lait eduskuntaan v. 2020 lopussa
- Esitykseen liittyvät lait pääosin voimaan vuoden 2023 alusta lukien
- Voimaanpanolaki voimaan 1.7.2021. Sotemaakuntalakea sovellettaisiin osittain jo heti sote-maakuntien toimintaan.
- Sote-maakunnat perustettaisiin lailla ja ne aloittaisivat toimintansa heti lain vahvistamisen jälkeen vuonna 2021.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi sote-maakunnille vuoden 2023 alusta lukien
- Ensimmäiset maakuntavaalit toimitettaisiin muualla paitsi

Lahden kaupunki
Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä
21.09.2020 § 229

Helsingissä 23.1.2022

Uuden sotemaakunta-uudistuksen vertailua edellisen kauden lakiehdotukseen verrattuna:

- Sote-maakunnalla on rajattu yleinen toimivalta ja sen tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjän ja tuottajan lakisääteistä erottelua ei ole
- Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei sisällytetä sote-maakunnan tehtäviin
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämien on edelleen sekä kunnan että maakunnan tehtävä; kuntien valtionosuuksiin 100 milj. euron hytelisäosa
- Yksityinen palveluntuottaja voi tehdä palvelutarpeen arvion mutta ei viranomaispäätöksiä
- Valmisteltu Uudenmaan erillislaki
- voimaanpanolaissa uusi kohta: kunnilta maakunnille ulkoistussopimusten mitättömyys

Lausunnot on pyydetty toimittamaan 25.9.2020 klo 16.00 mennessä. Lausuntopyyntöön voi vastata sähköisessä lausuntopalvelussa tai vaihtoehtoisesti vastaaja voi jättää avoimen lausunnon. Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen viimeistelemissä.

Muutoksenhaku

muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunto 25.9.2020 klo 16.00 mennessä

Liitteenä

1. Vastaukset yksityiskohtaisiin kysymyksiin (kh 21.9.2020 korjattu)
2. Lahden kaupungin kirjallinen lausunto

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lahden kaupungin vastaukset lausuntopalvelun kysymyksiin

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirtäminen sote-maakunnille mahdollistaa yhdenvertaisten sote-palvelujen saatavuuden ja terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen. Alueellinen tasa-arvo toteutuu erityisesti pienempien kuntien osalta paremmin, kun palvelujen järjestäjinä ovat kuntia isommat itsehallinnolliset alueet eli sote-maakunnat.

Sote-maakuntien yhteiseen tietopohjaan perustuva raportointi ja seuranta yhteistyössä aluehallintoviraston, THL:n ja STM:n kanssa turvaa osin sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaista toteutumista ja rahoituksen riittävyyttä eri kokoisissa ja väestöltään erilaisissa sote-maakunnissa.

Ehdotus:

Integroidussa palvelurakenteessa, jossa sote-maakunta vastaa perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen järjestämisestä palvelut pitää vielä selkeämmin koota yhden johtamisjärjestelmän ja budjetin sekä seurannan alle. Hallinnollisen integraation lisäksi ehdotus vaatii toiminnallisen integraation ja vahvaa kokonaisuuksien hallintaa yhdessä eri toimijoiden kanssa (kunta, 3. sektori, yritykset), jolla voidaan parantaa mm. palvelujen saatavuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta ja kohdentaa voimavaroja väestön palvelutarpeiden mukaisesti oikea-aikaisesti.

Uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden palveluiden tarve ohjaa rahoitusta nykyistä tasapuolisemmin koko maassa ja kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja valtakunnallisesti. Onnistuminen riippuu toteutuksesta ja toimeenpanosta sekä rahoituksen riittävyydestä.

Uudistusesityksessä on palveluiden saatavuuden yhdenvertaisuutta arvioitaessa oletettu hyvinvointitarpeiden olevan samanlaisia kautta maan. Tällöin palveluidenkin tulee olla samanlaisia. Palvelutarpeet ovat kuitenkin erilaisia eri alueilla. Kuntien erilaisuuden taustalla on kuntien asukkaiden erilaiset palvelutarpeet, joihin vastaaminen on nostettava palveluita uudistettaessa keskeisesti esiin.

Lisäksi kaupunginhallitus painottaa, että uudistuksen tavoitteena oleva väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen sekä yhdenvertainen palvelujen saatavuus vaatii myös

kaupungin järjestämisvastuulle jäävien palvelujen ja niiden rahoituksen turvaamista. Kaupungin heikkenevä taloustilanne vaikuttaa suoraan kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen edellytyksiin.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Esitetyn lain tarkoituksena olisi edistää ja ylläpitää turvallisuutta sekä varmistaa yhdenvertaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut koko maassa sekä parantaa palvelujen laatua ja saatavuutta. Esityksen keskiössä on pelastustoimen valtakunnallisen ohjauksen tehostaminen ja uudelleenorganisointi, jolla pyritään valtakunnallisesti yhdenmukaisiin toimintamalleihin, yhteisiin tietojärjestelmiin ja yhdenmukaiseen palvelutarjontaan koko maassa. Valtakunnallisen ohjauksen tulee olla kuitenkin tasapainossa maakunnallisen itsehallinnon kanssa. Pelastustoimi on sen tuottamien lähipalvelujen ohella valtakunnallinen organisaatio ja sillä tulee olla valmius toimia laajemmalla kuin omalla alueellaan ja varautua myös harvinaisiin suuronnettomuuksiin ja luonnonkatastrofeihin koko maassa. Tämä edellyttää perustellusti tehokasta valtakunnallista ohjausta ja johtamista.

Pelastuslaitokset toimivat kaikki jo nyt maakunnallisina organisaatioina, joten sen johdosta uudistuksen merkitys palvelujen saatavuudelle, yhdenmukaisuudelle ja vaikuttavuudelle on pienempi kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toiminta samassa organisaatiossa parantaa mahdollisuutta kehittää toimintoja yhteisesti. Mikäli pelastustoimi toimii ensihoitopalvelun tuottajana, sote-maakunnan sisällä tulee varmistaa se, että toiminnot eivät hallinnollisesti liiaksi eriydy toisistaan.

Ehdotus:

Pelastustoimen organisoiminen samanaikaisesti sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon pohjalta on tärkeää, koska siten voidaan turvata pelastustoimen mahdollisuus jatkossakin hoitaa ensihoito- ja ensivastetehtäviä sen mukaan kuin sote-maakunta päättää. Sote-maakunnan on huomioitava, että myös pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen synergiahyödyt saadaan käyttöön ja turvataan valtakunnallisen toiminnan tehokkuus.

Esitys selkiyttää valtakunnalliseen ohjaukseen liittyviä toimivaltakysymyksiä. Samalla tulee varmistaa riittävän selkeä ja toimiva ohjausprosessi. Lakiluonnoksessa on huomioitava, että pelastustoimi voi olla mukana tuottamassa ensihoitopalveluita, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Lisäksi on huomattava esityksen pelastustoimen rahoituskriteeristö (säädöstatolle on määritetty riskitasoihin liittyviä rahoitusperusteita) on omiaan kaventamaan mahdollisuuksia alueellisten ja paikallisten riskiperusteiden sekä palvelutarpeiden huomioimiselle. Samalla esitys synnyttää merkittävän jännitteen alueellisen palvelutarpeen ja paikallisten riskien sekä valtion ohjauselementtien välille. Valtion ohjaus ei saa vähentää tietoperusteisuutta pelastustoimen palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Sote-maakuntalain säännökset ovat yleisiä ja jättävät maakunnan tarkemman organisaatorakenteen maakuntavaltuuston päätettäväksi. Sote-maakunnan toiminta perustuu alueelliseen itsehallintoon. Kunnalliseen itsehallintoon verrattuna valtion ohjaus sote-maakuntiin on esityksessä merkittävästi vahvempaa. Itsehallinnon ja valtion ohjauksen välille on esityksessä jätetty selvä epätasapaino.

Ehdotus:

Erityisesti huomioitava, että päätöksenteko säilyy asukkaiden lähellä ja palveluja uudistetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa. Maakunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on kirjattu esitykseen kattavasti ja niitä voidaan vahvistaa eri osallistumismuodoin.

Vastuiden ja esimies- alaisuhteiden kannalta on ongelmallista, että poliittiset ohjausryhmät ovat vapaaehtoisia, kun taas päätökset tehdään viranhaltijatasolla enemmistö päätöksin. Lisäksi on erityisesti huomioitava, että kun toteutetaan päätösvallan siirtyminen vahvan kunnallisen itsehallinnon piiristä selvästi heikomman maakunnallisen itsehallinnon piiriin ei ole omiaan vahvistamaan yhteiskunnan kansanvaltaisuutta. Maakunnilla tulee olla itsenäisempi oikeus päättää palvelujen järjestämisestä ja mahdollisuus sopia kuntien kanssa palvelujen järjestämisvastuusta alueellaan.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakunnat poikkeavat merkittävästi toisistaan väestöpohjaltaan, ikärakenteeltaan ja asukastiheydeltään. Myös väestön työllisyystilanne ja keskimääräinen tulotaso vaihtelevat alueittain. Nämä eroavaisuudet vaikuttavat palvelujen tarpeeseen ja kustannuksiin. Esityksen mukaisesti alueiden eroavaisuuksia voidaan arvioida THL:n tarvekertoimen ja sen avulla laskettujen tarvevakioitujen sote-menojen perusteella, mitä voidaan pitää lähtökohtaisesti hyvänä perustana talouden järjestämiselle. Vahva valtionohjaus sekä maakunnan vahva erityistoimiala eivät ole helposti yhteensovitettavissa.

Sosiaali- ja terveystalouden rahoituksessa huomioidaan tarvevakioidusti tehokkaasti palvelut tuottaneet kunnat (nettomenojen indeksi alle 100) siten, että niiden muutosrajoittimen mukainen muutos rajataan nolnaan euroon 0 €/asukas. Tarvevakioidusti tehokas palvelutuotanto tarkoittaa sitä, että sosiaali- ja terveystoiminnan nettokustannuksista per asukas lasketaan tarvevakioidut kustannukset. Tarvekerroin

pohjautuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamaan tilastolliseen vertailuaineistoon, joka tekee kuntien, maakuntien ja sairaanhoitopiirien sosiaali- ja terveydenhuollon menot vertailukelpoiseksi ja ottaa huomioon kuntalaisten erilaiset palvelutarpeet. Kunnilta, joiden tarvevakioitu indeksi alittaa raja-arvon sata, siirtyy sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksia maakunnalle vähemmän kuin niiltä, joilla tarvevakioitu indeksi ylittää raja-arvon sata. Tämä vähentää vaikutuksia valtion kustannuksiin.

Ehdotus:

Rahoituksen määräytymiskriteereissä tulee huomioida entistä paremmin sotemaakunnan ikärakenne ja sosioekonominen rakenne (koulutustausta, pienituloisuus, työttömyysaste, maahanmuuttajataustaiset). Vahvaa valtionohjausta tulee selkiyttää suhteessa maakunnan järjestämisvastuuseen.

Ehdotuksessa esitetyn Päijät-Hämeen sote-maakunnan rahoituksen ennakoidaan kasvavan yhteensä noin 31 miljoonaa euroa vuoden 2020 kustannustasossa uudistuksen seitsemän ensimmäisen vuoden aikana. Kaupunginhallitus painottaa ja pitää ongelmallisena, että siirtymätasauksen vuoksi Päijät-Hämeen sote-maakunnalta jäisi saamatta siirtymäajan jälkeen vuositasolla 33,7 miljoonaa euroa arvioitua tarvetta vähemmän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen järjestämiseen. 10 vuoden tarkastelujaksolla vaje laskennalliseen tarpeeseen on jo yli 100 milj. euroa.

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Toiminnan käynnistyessä sote-maakunnille siirtyy erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiömuotoista toimintaa. Säännös poikkeaa nykytilanteesta siten, että nykyisin kuntien ja sairaanhoitopiirien harjoittama yhtiömuotoinen toiminta ei välttämättä rajaudu kunnan tai sairaanhoitopiirin alueelle. Esityksessä säädettäisiin sote-maakunnan mahdollisuudesta ottaa alueellaan hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä siten, ettei liiketoiminta saa vaarantaa sote-maakunnan lakisääteisten tehtävien hoitamista (vähäriskisyys). Esitys rajaa sote-maakunnan oman liiketoiminnan harjoittamisen oman sote-maakunnan alueelle.

Ehdotus:

Esityksessä pitää selkeämmin määritellä vähäriskinen toiminta ja huomioida erityisesti EU-tasoinen kilpailunrajoittamislainsäädäntö, siten että se myös mahdollistaa terveen yritystoiminnan eri maakunnissa. Maakunnan harjoittama vähäriskinen liiketoiminta pitää olla mahdollista ainoastaan silloin, kun se on rajattua ja vahvasti asiakastarpeeseen

perustuvaa (ei markkinoilla olevaa). Tällöin se tukee myös itsehallinnon toteutumista. Maakunnan tehtävien pitää olla rajattuja. Lisäksi vähäriskistä liiketoimintaa pitää käsitteenä aukaista ja säädellä tarkemmin.

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Kuntien ja sote-maakuntien palvelujen ja osallistumisjärjestelmien tulee muodostaa yksi, saumaton ja selkeä kokonaisuus. Asukkaan tulee aina selkeästi tietää, missä asioissa tulee pyrkiä vaikuttamaan kunnan ja missä sote-maakunnan kautta. Tämä edellyttää aktiivista, selkeää ja avointa viestintää ja vuorovaikutusta sote-maakunnan vastuulle kuuluvista asioista ja osallistumismahdollisuuksista asukkaiden, palvelujen käyttäjien, järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa.

Riittävä osaaminen osallistumisen ja vaikuttamisen sekä niitä tukevien menetelmien hyödyntämiseen on huomioitava eri toimielimissä sekä viestinnässä, jotta sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeudet voidaan turvata. Lisäksi pitää huomioida, että asioita pitää tehdä kuntien kanssa yhteistoiminnassa.

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakuntien vapaaehtoinen yhteistyö on erityisen tärkeää pienimmille sote-maakunnille ja ylimaakunnallinen yhteistyö laajentaa mahdollisuuksia vastata sote-palvelujen järjestämistä vastuuseen. 52 §:ssa kuvatut yhteistyön rakenteen muodot kuten yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakunta ovat riittäviä varmistamaan sen, että vapaaehtoiselle yhteistyölle löytyy sopivat ja riittävät yhteistyön mahdollistavat ja varmistavat yhteistyörakenteet.

Ehdotus:

On tärkeää, että maakunnat voivat järjestää keskinäistä yhteistoimintaa sote-kunnan erityistoimialan ja itsehallintonsa puitteissa. Yksi sote-maakuntien yhteistoiminnan muoto on yhteinen toimielin, joka voi hoitaa jotakin sote-maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvaa tehtävää. Lisäksi on turvattava, että maakunnat ovat riittävän suuria.

Lakiehdotuksen perusteluissa on todettu, että kyseinen yhteinen toimielin olisi vastuu-sote-maakunnan valtuuston ja sote-maakuntahallituksen alainen toimielin ja sen alaisena toimiva organisaatio olisi osa vastuu-sote-maakunnan organisaatiota. Tätä voidaan pitää hyvänä, vaikka säännös jättää hieman auki, miten voidaan vaikuttaa yhteisen toimielimen toimintaan ja siten vastuu-sote-maakunnan järjestämistä vastuulle siirrettyyn toimintaan. Lakiehdotuksessa oli hyvä tarkentaa sopimisesta yhteisestä toimielimestä.

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sotemaakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakuntien rahoitus on laskennallista ja yleiskatteellista. Laskennallisuus kannustaa sote-maakuntia tehokkuuteen ja yleiskatteisuus turvaa sote-maakunnan itsehallinnollista asemaa. Suurin osa yleiskatteisesta rahoituksesta olisi tarveperusteista ja määräytyisi palvelukertoimen pohjalta. Sote-maakuntien rahoituksen määräytyminen pohjautuu koko maan tasoon ja vuoden 2022 kuntien tilinpäätöstietoihin ja TA 2022 keskiarvoihin. Rahoitus pohjautuisi valtion rahoitukseen.

Esitetty rahoitusmalli ohjaa sote-maakuntien taloudenhoitoa tiukemmin etenkin valtion ohjauksen kautta, mutta toisaalta voi tuoda myös vakautta. Rahoituksen riittävyteen sisältyy kuitenkin merkittävä riski varsinkin tilanteessa, jossa on siirrytty täysin laskennalliseen valtiosuusjärjestelmään ja jos siirtymäajat ovat pitkiä.

Ehdotus:

Rahoituksessa tulee huomioida seuraavat näkökulmat:

- *siirtymäkauden ja muutoksen rahoitus vuosina 2023-2027 tulee olla sote-maakunnan osalta riittävää ja kannusmekanismit oikeita*
- *valtioneuhjauksen oltava selkeää ja ennakoitavaa*
- *rahoituksen painotuskertoimissa tulee huomioida nykyistä enemmän segregatioon liittyviä ilmiöitä kuten ikääntyminen, syrjäytyminen, päihteiden käyttö*

Sote-maakuntien rahoituksen riittävyys niiden vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen on tärkeää myös kuntien näkökulmasta. Maakuntien ja kuntien rahoitus on osa julkisen talouden kokonaisuutta, johon haetaan pitkällä aikavälillä kokonaisuutena tasapainoa. Pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että ehdotettu investointien

ohjausjärjestelmä tulee koskea toimitilainvestointien ohella myös ICT-investointeja, jotka ovat keskiössä pyrittäessä parantamaan palveluiden tuottavuutta.

Kaupunginhallitus painottaa, että rahoituksen tason tarkastaminen suhteessa toteutuneisiin kustannuksiin tulee tapahtua nopeasti. Maakuntien rahoitusjärjestelmän perusteita on tarkasteltava kriittisesti toiminnan käynnistymisen jälkeen niin, että maakuntien rahoitus vastaa parhaalla mahdollisella tavalla maakunnan tehtävien hoidosta aiheutuvia kustannuksia.

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakunnan on 15§ mukaan laadittava vuosittain esitys investointisuunnitelmasta STM:lle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle. Investointisuunnitelman hylkäämisen syiksi on esitetty esim. rahoituksen riittämättömyys tai se, että investointi ei edistä sote-maakuntien yhteistyösuunnitelmaa tai sote-palvelujen kustannustehokasta järjestämistä. Investointien kautta tulkittuna sote-maakuntien itsehallinto on rajallista.

Ehdotus:

Sote-maakuntien itsehallinto on lakiluonnoksen perusteella ainakin lainanottovaltuuksien ja investointien osalta heikkoa sillä se pohjautuisi valtion ohjaukseen ja päätöksiin. Investointien, kiinteistöjen peruskorjausten ja uudisrakentamisen suhteen tarvitaan selkeyttämistä, jotta niitä voidaan suunnitella pitkäjänteisesti eri sote-maakunnissa. Ratkaistavaa on, miten sote-maakunta voisi sitoutua pitkäjänteisen investointisuunnitteluun, kun sillä ei ole omaa pitkäaikaista lainanottovaltuutta.

Esityksessä oleva investointien ohjaus- ja rahoitusjärjestelmä ei kohdenna investointeihin käytävissä olevia resursseja eri maakuntien erilaisten investointitarpeiden mukaisesti. Investointeja olisi ehdotetussa järjestelmässä ylipäätään mahdollista toteuttaa hyvin rajoitetusti.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

8 § sote-maakuntalaissa sisältää säännökset tehtävien siirrosta maakunnan ja kuntien välillä. Ehdotuksen peruslähtökohtana on maakunnan ja kunnan tehtävien täydellinen eriyttäminen. Maakunta hoitaa laissa sille säädettyt tehtävät eikä maakunta voi sopia tehtävien järjestämisestä kuntien kanssa. Vaikka maakuntalakiin on laajasti omaksuttu kunnallishallinnon käytännössä koeteltuja piirteitä, on tältä osin päädytty täysin poikkeavaan ratkaisuun.

Ehdotus:

Maakuntalain 8 § tulee sallia maakunnille ja kunnille mahdollisuus sopia tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä maakunnalta kunnalle ja päinvastoin.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Seuraavat keskeiset huomiot alla:

- *Lainanottovaltuuden perustuminen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen ei ota huomioon merkittävien investointien tarveperusteista arviointia. Sote-maakunnalla saattaa olla korkea lainakanta, mutta silti tarve investoida. Nyt esitetyssä muodossa tällaiset kiireelliset ja välttämättömät investoinnit käsitellään erillisessä menettelyssä (3. momentti). Näiden käsittely pitää olla osa sote-maakunnan ja ministeriöiden välistä neuvottelua.*
- *Lakiehdotuksessa on ongelmallista, että kunnilta loppuu mahdollisuus soteinvestointien kehittämiseen eikä lakiesitys kannusta kuntia ylläpitämään ja investoimaan sotekiinteistöjä seuraavien vuosien aikana.*
- *Esitys sisältää erikoissairaanhoidon ja perustason investointien osalta riskin, että perustasolle ei jää riittävää rahoitusta. Velvoite vuokrata tiloja kolmeksi vuodeksi on myös liian lyhyt siirtymäaika eikä tilanne houkuta myöskään yksityisiin investointeihin.*
- *Maakunnalla tulee olla mahdollisuus ottaa kunnalta tehtävä hoitaakseen täyttää korvausta vastaan ja toisaalta mahdollisuus siirtää järjestämisvastuuta harkitsemassaan laajuudessa kunnalle.*
- *Esitystä pitää täydentää siten, että neuvotteluelvoitteen lisäksi sote-maakunnan ja kuntien tulee sopia yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.*
- *Jatkovalmistelussa täytyy keskittyä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen edellyttämään tiedon ajantasaisuuteen ja tiedon liikkumisen mahdollistavaan lainsäädäntöön.*
- *Ajantasaisen tiedon välittämisen velvollisuus on syytä kirjata erikseen maakuntien tuottamaan asiantuntijatukeen kunnille.*

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-järjestämislaki luo hyvän pohjan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiselle, vaikka useissa kohdissa jätetään maakunnille jonkin verran tulkintaa käyttäen erityistoimialansa puitteissa hallinnollista päätösvaltaa palveluiden järjestämisen ja tuottamisen osalta. Sote-maakunta päättää lähtökohtaisesti itse palveluiden tuottamisen tavoista.

Ehdotus:

Ehdotuksessa tulee selvemmin tuoda esille horisontaalisen integraation yhdyspinnat. Lisäksi luonnoksessa pitää pystyä hahmottamaan monituottajamallia ja niiden eri roolia ja järjestäjän selkeää valvonta- ja ohjausvastuuta kokonaisuuden kannalta tehokkaasti asiakaspalveluprosessien varmistamiseksi. Miten hyödynnetään sote-maakunnan muiden toimijoiden (pk- ja 3. sektori) osaaminen palvelujen tuottamisessa.

Esitys ei mahdollista järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Järjestämisvastuun siirtäminen kunnille edellyttää erillistä toimivaltaa lainsäädännössä, siirtäminen ei ole mahdollista pelkästään sote-maakuntalain perusteella. Esitetyt toimivallan rajat sote-maakunnassa ja kunnassa ovat tiukkoja ja esitetyt säädökset eivät mahdollista kuntien järjestämisoikeutta. Kuntien tuottamismahdollisuuskin edellyttää maakunnalta kilpailutusta ja kuntien näiden toimintojen yhtiöittämistä. Esityksessä on huomioitava kuntien erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet tuottaa myös tiettyjä erityispalveluja.

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakunnan tulee järjestää palveluja sote-maakunnan asukkaiden ja muiden asiakkaiden objektiivisen tarpeenmäärittelyn mukaisesti. Väestötasolla tarpeenarvioinnissa on huomioitava eri kansan- ja väestöryhmät mukaan lukien kielelliset vähemmistöt ja eri

asiakasryhmät. Tarpeenmäärittelyn onnistuminen määrittää pitkälti sitä, kuinka hyvin yhdenvertainen saatavuus ja sote-palveluiden resursointi maakunnassa toteutuu.

Säännöksen mukaan palveluja keskitetään sote-maakunnan alueella silloin kun saatavuus ja laatu edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Muita perusteita palvelujen keskittämiseksi ovat palvelujen tarkoituksenmukainen toteutus, kustannusvaikuttavuus sekä tehokas tuottaminen. Näissä tilanteissa palveluja ei voida kaikkien osalta tuottaa lähipalveluina, mutta saatavuus ja pääsy vaativampien sote-palvelujen piiriin maakunnan alueella turvataan.

Ehdotus:

Yhdenvertaisen saatavuuden onnistuminen perustuu tiedon integraatioon ja tiedolla johtamiseen sekä tämän tiedon pohjalta tehtyihin oikeisiin toimenpiteisiin. Yhdenvertaisen saatavuuden osalta on keskeistä, että palvelut tulee toteuttaa yhteensovitettuina kokonaisuuksina, lähellä asiakkaita ja lähipalvelut ovat asiakkaan näkökulmasta saavutettavissa (esim. kotiin tarjottavina palveluina, sähköisinä palveluina tai liikkuvina palveluina).

Oleellista ei ole fyysisen toimipisteen sijaitseminen vaan se, missä sitä annetaan asiakkaalle. Lisäksi on huomioitava, että lainsäädäntö antaa tarpeeksi tarkoituksenmukaisuusharkintaa, koska kaikkien samanlainen kohtelu ei aina riitä takaamaan yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuus on myös eriarvoisuuden tasoittamista esimerkiksi positiivisen erityiskohtelun avulla.

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita tai resursseja ei ole lakiehdotuksessa tarkemmin määritelty, mikä saattaa johtaa hyvinkin erilaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen malleihin eri kunnissa ja sote-maakunnissa. Vahvempi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollistava ohjaus on toivottavaa rakenteiden ja resurssien osalta.

Kuntien vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on vaikeaa toimeenpanna käytäntöön, jos rahoitusta ei ole osoitettu ja kohdennettu hyte-työhön pitkäjänteisesti. Esityksessä ehdotettu yhteinen vastuu voi johtaa epäselvyyksiin. Lakiluonnokseen tulee

kirjata selvästi vastuutaho ja näin myös painottaa sote-maakunnan alueen yhteistä hyte-työtä ja suunnittelua.

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismääräyksen toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotetun lain 8§ ei sisällä säännöksiä palveluiden hankinnasta yksityiseltä tai palvelujen tuottamisesta yhteistoiminnassa muiden sote-maakuntien kanssa. 8§ sääntely korostaa sote-maakunnan omaa, itsenäistä vastuuta huolehtia asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sote-palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa.

Ehdotus:

Esityksen 8§:ssä on tuotu esille runsaasti, mitä edellytyksiä tai osaamista sote-maakunnalla on oltava (monialaista osaamista omaava henkilöstö, osaamista kaikilla lääketieteen aloilla, asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet). Järjestämismääräyksen 8§:n toteuttamisen osalta tulee täsmentää, mitä resurssien osalta riittävä oma palvelutuotanto ja riittävä määrä henkilöstöä olisivat.

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ostopalveluna ei saisi hankkia järjestämismääräyksen toteuttamiseen kuuluvia tehtäviä tai palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä sisältäviä palveluja esim. sosiaalipäivystys, terveydenhuollon ympärivuorokautinen yhteispäivystys, ensihoitopalveluun kuuluvat viranomaistehtävät. Pääosin vastaavin ostopalveluja koskevin edellytyksin sote-maakunta voisi hankkia itsetuottamiinsa palveluihin vuokratyövoimaa täydentääkseen omaa henkilöstöään.

Ehdotus:

12§:ssä tarkennetaan ja vahvistetaan sote-maakunnan järjestämistä vastuuta ostopalveluiden ja vuokratyövoiman käytöstä. Ostopalvelujen hankkimiseen sisältyy sote-maakunnan valvomista vastuu yksityisen palveluntuottajan tuottamista palveluista, mikä vaatii erityistä hankinta- ja sopimusosaamista ja resursseja. Edellä mainittu 12§ muodostaa kaksoistarkastus vaateen. Lainsäädännössä on tarpeen selkeyttää samalla kiireellisen hoidon ja päivystyksen käsitettä ja terminologiaa.

Lakiluonnoksessa todetaan: ”Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämistä vastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.” Päijät-Hämeessä laki tässä muodossaan vaarantaa asiakkaiden palvelujen saatavuuden. Esimerkiksi keskuskaupungin Lahden perusterveydenhuollon palveluista on Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän puolesta todettu, että niiden toteuttaminen omana toimintana ei ole mahdollista. Yksityisen palvelutuotannon määrä on huomattava myös esimerkiksi lastensuojelun sijaishuollossa. Lakipykälän liian tiukka muotoilu voi johtaa ennakoimattomiin seurauksiin palvelujen saatavuudessa, joten sitä on lievennettävä.

Sote-maakunnat joutuisivat joutuvat käymään läpi kaikki kunnilta siirtyvät sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista ja henkilövuokraamista koskevat hankintasopimukset ja varmistamaan niiden lainmukaisuudesta. Riskinä on, että tämä kasvattaa väliaikaisesti sote-maakuntien hallinnollisia kustannuksia, mikä vaikuttaa myös koko julkiseen talouteen. Aikataulullisesti esitys voidaan toteuttaa myös käytännössä, jos resurssointi, jaksotus ja osaamisen siirrot tehdään ammattimaisesti sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Kaupunginhallitus toteaa, että esitys tulee hyvin todennäköisesti tuleen vähentämään sote-maakuntien yksityisiltä palveluntuottajilta hankkimien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrää, joten esityksessä pitää huomioida kolmannen sektorin ja pk-yritysten mahdollisuus harjoittaa toimintaa.

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Esityksen mukaisesti yksityisen palveluntuottajan olisi täytettävä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa ja/tai yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa säädetyt edellytykset (mm. toimitilat, laitteet ja varusteet, toiminnan edellyttämä asianmukaisen koulutuksen saanut henkilökunta, vastuhenkilö ja toiminnan laajuudesta riippuen toimintokohtaiset vastuhenkilöt). Valvira ja aluehallintovirastot pitävät yhdessä yksityisten palvelujen antajien rekisteriä, johon kuuluvat erillisinä osina rekisteri yksityisistä terveydenhuollon palvelujen tuottajista ja itsenäisistä ammatinharjoittajista sekä rekisteri yksityisistä sosiaalipalvelujen tuottajista.

Yksityisellä palveluntuottajalla tulee olla omaa osaamista ja palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö eikä sen voisi siten hankkia alihankintana kaikkea palvelutoimintaansa. Yksityinen palveluntuottaja voisi hankkia kuitenkin täydentäviä palveluja alihankkijalta.

Ehdotus:

Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset ovat perusteltuja. Erityisesti on huomioitava, että tietojärjestelmävaatimukset ovat kohtuullisia pienten toimijoiden näkökulmasta ja niihin on saatava riittävästi ohjausta ja resurssointia valtio- ja maakuntatasolta. Maakunnan pitää varmistaa, että pk-yritykset ja 3. sektori voivat siirtymäsääntösten puitteissa suoriutua esitetyistä velvoitteista. Sääntelyn pitää tukea vahvemmin monimuotoista palvelutuotantoa ja edesauttaa myös erilaista yritystoimintaa alueella.

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Ei lisättävää.

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Yhteistyösopimuksessa on kattavasti kuvattu asiat, jotka yhteistyösopimus tulee sisältää ja joista tulee sopia. Sopimus laaditaan yhteistyöalueen maakuntien toimesta kuullen eri tahoja kuten esim. sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja. Valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta suunnitelma laaditaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja muuten sopimusta laadittaessa tulee kuulla myös sosiaali- ja terveysministeriötä. Kuulemisen tarkoitus jää esityksessä epäselväksi.

Järjestämislain 33 – 36 §:ssä säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista, sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta, yhteistyösopimuksen valmistelusta ja toteutumisen seurannasta sekä valtioneuvoston toimivallasta päättää sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta. Yhteistyösopimuksen velvoittava vähimmäissisältö pitää rajata koskemaan asioita, jotka ovat selkeästi luonteeltaan maakuntien välistä yhteistyötä tai työnjakoa edellyttäviä.

Sote-maakuntien yhteistyösopimuksessa olisi sovittava mm. toimenpiteistä, joilla toteutettaisiin koko yhteistyöalueella vaikuttava, laadukas ja kustannustehokas soten järjestämis- ja tuotantorakenne. Perustelujen mukaan tällä olisi tarkoitus mahdollistaa kaikille asiakkaille yhdenvertaiset palvelut. Edelleen perusteluissa sanotaan, että säännös ei kuitenkaan määrittäisi sitä, millä etäisyydellä palvelut tulee olla saatavilla.

Ehdotus:

Esityksessä kuvattu yhteistyösopimus luo hyvän raamin yhteistyöalueen yhteistyölle ja työnjaolle. Lisäksi on huomattava, että yhteistyösopimuksen sisältöä koskevat ehdotukset kattavat suuren osan sote-maakuntien toimintaa, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus: Esityksen mukainen.

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Ehdotus:

Ei lisättävää. Ehdotuksessa kuvatut valmiuskeskukset ovat erä-alueilla jo olemassa.

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen

tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset.

OHJE:

Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6 § pitää tarkistaa ja huomioida, että kunnilla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen. Kaupunki pitää kunnille suunnattavaa erillistä riittävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusta tärkeänä. Niiden toimivuutta ja vaikutuksia tulee seurata systemaattisesti.

Lainsäädännöllä 7§ tulee varmistaa, että kunnilla on niiden lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän toteuttamiseksi riittävän kattava ja ajantasainen tietopohja.

Pykälän 8 § vaatimus järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämästä omasta palvelutuotannosta sekä julkisen vallan käyttöä sisältävien palveluiden hankintakielto rajoittavat tarpeettomasti yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien hyödyntämistä. 8 § pitää tältä osin tarkistaa.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ehdotuksen keskeisenä sisältönä on sosiaali- ja terveydenhuollon nykyisen pirstaloituneen järjestämisvastuun vahvistaminen ja sen kokoaminen sote-maakuntien vastuulle. Lakiehdotuksessa ei ole huomioitu, että vahva järjestäjän rooli mahdollistaa hyvin sen, että osa palvelutuotantoa voidaan hankkia muilta palveluntuottajilta, kuten yksityisiltä ja kolmannelta sektorilta.

Esityksen perusteluissa on todettu, että on mahdotonta määritellä yksiselitteistä rajaa, jolloin ostopalveluista muodostuisi riski järjestämistehtävästä suoriutumisen näkökulmasta. Vahva järjestäjä pienentää tätäkin riskiä. Esityksessä painottuu vain sote-maakunnan oman tuotannon merkitys. Esityksessä ei ole huomioitu, että myös sote-keskuksen omaan tuotantoon liittyy riskejä, kuten digitaalisten palvelujen kehittämiseen ja henkilöstön rekrytointiin.

Nykyisin useilla alueilla palvelujen tuottaminen perustuu monituottajuuteen, jossa yksityinen palvelutuotanto täydentää julkisen sektorin omaa palvelutuotantoa. Oman tuotannon ja ostopalvelun yhdistelmä on usein turvallisempi ja dynaamisempi kuin yksinomaisen oma tuotanto. Eri alueiden olosuhteet ja mahdollisuudet tuottaa palveluja omana toimintana tai ostopalveluna poikkeavat toisistaan hyvin paljon. Maakunnan itsehallintoon kuuluu, että alueiden tulee voida arvioida järjestämisvastuullisena toimijana oman tuotannon ja ostetun tuotannon suhdetta.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista

tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sote-maakuntien välisessä vertailussa haasteena on pelastustoimen järjestelyjen alueellinen erilaisuus. Nykyisessä järjestelmässä ongelmana on ollut esim. taloustietojen vertailu, koska käytettävissä oleva aineisto ei ole vertailukelpoista kaikilta osin. Tältä osin uudistus selkeyttää tilannetta.

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Pelastustoimen tehtävien järjestäminen on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin. Erityisesti tämä sopii vaativaa erityisosaamista tai erityiskalustoa vaativien tehtävien hoitamisen. Esityksessä esitetty hallinnonmalli, jossa sosiaali- ja terveydenhuollolla olisi oma tilannekeskus ja pelastustoimella oma tilannekeskus ei palvele sote-maakunnan tavoitteita.

Ehdotus:

Esityksessä pitää hakea laajempia kokonaisuuksia - pois siiloista ja koko maakunnan yhteisellä tilannekeskuksella voi olla myös maakunnan varautumista tukevia tehtäviä.

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettävät erityisresurssit kaluston osalta tulee keskittää joidenkin maakuntien tehtäviksi. Sen sijaan henkilöstöresurssit tulee koota tasaisesti kaikkien maakuntien henkilöstöstä, jotta erilaiset osaamiset eivät keskity vain yhteen tai kahteen sote-maakuntaan.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja tulee keskittää sellaisille pelastustoimen alueille, joissa muutoin on keskimääräistä vähemmän tehtäviä. Sijoituksessa tulee ottaa huomioon pelastustoimen alueen kielikysymykset ja se, että sote-maakunnalla on 24/7 toimiva keskus, joka kykenee vastaanottamaan pyyntöjä.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei ehdotuksia.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Sote-maakuntien varautumisen koordinointi sopii erityisen hyvin pelastuslaitoksen tehtäväksi. Tämä tulee myös pykälätekstissä ja perusteluosassa mainita.

Synergian varmistamiseksi tulee pelastustoimen rooli ensihoitopalveluissa säätää tarkemmin, mukaan lukien ensivastepalvelut. Pelastustoimen rooli ensihoitopalveluissa voi jatkossakin vaihdella, riippuen sote-maakunnan tekemistä päätöksistä.

Yksityisen palvelutuottajan mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja on oltava sote-maakunnan oman päätöksenteon alainen päätös. Lainsäädännön on mahdollistettava sote-maakunnan oma päätös asiassa. Lisäksi esitys lisää merkittävästi valtion ohjausta pyrkien estämään maakunnan itsehallinnon pelastustoimen asioissa.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

o kyllä

kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

 kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Aluejako on Lahden kaupungin osalta tarkoituksenmukainen.

Toisaalta osa maakunnista on epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien kantokyky voi väestön ikääntyessä jäädä liian pieneksi ja rahoituspohja liian heikoksi. Erityisesti investointien, tietojärjestelmien ja tukipalvelujen osalta tulee hakea tarpeeksi suuria väestöpohjia, jossa voidaan hyödyntää skaalaatuvuutta ja jossa yksikkökustannukset pysyvät riittävän alhaalla.

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa**

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Erityisesti pitää huomioida, että Päijät-Hämeessä on hyvinvointiyhtymä, jolle on annettu järjestämis- ja tuottamisvastuu. Tämä tulee huomioida jo kuntayhtymäpohjaan pohjautuvien alueiden osalta, että toimielimessä on riittävän vahva ja asiantunteva kuntaedustus. Voimaannpanolakiin on otettu edellisen maakunta-sote -uudistuksen säädös lähes sellaisenaan. Esityksen perusteluteksteihin on jäänyt epä johdonmukaisuuksia ja tulkinnallisuutta esim. sote-maakunnan ja väliaikaisen valmistelutoimielimen muodostamisajankohdasta ja kokoonpanosta.

Ennen kaikkea demokratian, mutta myös vastuiden ja esimies- alaisuhteiden kannalta on ongelmallista, että poliittiset ohjausryhmät ovat vapaaehtoisia, kun taas päätökset tehdään viranhaltijatasolla enemmistöpäätöksin. Lainsäädäntöä tulee täsmentää siltä osin, miten väliaikaishallinnon päätösten valmistelu ja täytäntöönpano käytännössä hoidetaan.

Lisäksi väliaikaisen toimielimen toimivallan rajoittamista koskevaa sopimusten määräaikaisuusvaatimuksen takaraja tulee poistaa, tai vähintään pidentää, siten että väliaikaisella toimielimellä on mahdollisuus tehdä sopimuksia myös ehdotettua takarajaa pidemmäksi ajaksi, silloin kun se on maakunnan perustamisen tai tehtäväsiirtojen näkökulmasta välttämätöntä.

38. Voimaannpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei**
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Esityksessä mainitun irtaimen omaisuuden osalta siirto tulee olla vastikkeellista. Lakiluonnoksessa esitetty ratkaisu johtaa siihen, että kunnat joutuvat eriarvoiseen asemaan mikä taas lisää eriarvoisuutta. Toiseksi ennakoimattomuuden puute johtaa muutosta edeltävinä vuosina erilaisia paikallisia ratkaisuja, jotka eivät välttämättä ole julkisen talouden näkökulmasta kestäviä. Omaisuuden siirrossa on huomioitava, että Päijät-Hämeessä on ollut ja on meneillään laajat sairaala ja terveystieteiden investoinnit.

Ehdotus:

Omaisuusjärjestelyissä tulee huomioida erityisesti toiminnan tehokkuuden, kuntalaisten palveluiden saatavuuden näkökulmat ja erityisesti uudet sote-kiinteistöt pitää kompensoida tai korvata kunnille täysmääräisesti. Muuten tällä on kaupungin tuleviin investointeihin tai rahoitukseen heikentävä vaikutus.

Esityksessä sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei maksettaisi korvausta omaisuuden siirtymisestä, mikä aiheuttaisi sen, että jo kunnilla olevat velat jäisivät kuntien vastuulle samalla kun rahoitusasema heikkenisi ja omaisuus siirtyisi maakunnille - syntyneitä tilannetta ei voida pitää kestäväksi ja tarkoituksenmukaisena.

Kuntien näkökulmasta keskeinen kysymys on uudistuksen voimaantullessa kuntien omistukseen jäävien toimitilojen käyttö sote- palveluiden tuottamiseen siirtymäkauden vuokrajärjestelyn (3+1 vuotta) jälkeen ja vuokrataso siirtymäkaudella. Keskeinen ongelma kuntien näkökulmasta on, että ne joutuvat olemaan pitkään epätietoisia siitä, tulevatko maakunnat hyödyntämään kuntien sote-käytössä uudistuksen voimaantulohetkellä olevia tiloja siirtymäkauden jälkeen ja millä mekanismilla ja hinnalla mahdollinen tämä hyödyntäminen toteutetaan.

Kuntien tilannetta entisestään hankaloittaa, että ne eivät voi tietää omistuksessaan olevien toimitilojen tulevasta käytöstä, mikä todennäköisesti estää toimitilojen ylläpidon kannalta välttämättömiäkin investointeja. Ongelmaa korostaa, että kunnilla ei ole tietoa edes rajoituslain perusteella STM:n luvalla toteutettujen ja tarpeelliseksi katsottujen investointien tulevasta käytöstä.

Kaupunginhallitus ehdottaa lisättäväksi voimaannpanolain 21 §:n 2 momenttiin säännöksen, jonka mukaan maakunnan tulee viimeistään 12 kuukautta ennen mainitussa säännöksessä tarkoitetun vuokrasopimuksen päättymistä ilmoittaa kaupungille toimitiloista, joiden käytöstä vuokrajärjestelyitä koskevan siirtymäkauden jälkeen maakunta haluaa käynnistää neuvottelut kaupungin kanssa. Lisäksi kaupungin sote-maanomaisuuden tulee jäädä kaupungin omistukseen ja kaupungin tulee saada investoiduista tietojärjestelmistä täysi korvaus.

39. Voimaannpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosäntely hyväksyttävä?

o kyllä

- o kyllä pääosin
- o ei pääosin**
- o ei
- o ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Kompensaatio on kunnille välttämätön tässä tilanteessa, jossa kuntien mahdollisuudet tasapainottaa omaa talouttaan kaventuvat huomattavasti. Kompensaatoraja on aivan liian korkea.

Esityksessä todetaan, että sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei maksettaisi korvausta kuntayhtymän siirtämisestä sote-maakuntaan.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 65/2018) on todettu, että irtaimen sote-omaisuuden korvaukseton siirtäminen maakunnille voi edellyttää itsehallinnon turvaavaa kompensatiojärjestelyä. Omaisuusjärjestelyt voivat vaarantaa kunnallista itsehallintoa ja tuovat myös uusia vaikeuksia jo taloudellisesti heikossa tilanteessa oleville kunnille.

Esityksen mukaiset omaisuusjärjestelyt aiheuttavat kunnille voimakasta korotuspainetta kunnallisveroon.

Ehdotus:

Kompensaatiojärjestelmän tulee luoda kestävä omaisuudensuojaa koskeva järjestelmä valtion, kuntien ja maakuntien välille. Esitetyn menettelyn tulee huomioida paremmin myös perustuslakivaliokunnan kannanotot. Riskinä ehdotuksessa on se, että kyseinen menettely altistaa omaisuusjärjestelyjä koskevat päätökset valitusmenettelylle. Tällöin omaisuusjärjestelyjen käytännöt selkiytyvät vasta KHO kannanottojen myötä. Kuntien tulevan rahoitusjärjestelmän ja itsehallinnon kannalta esitys heikentää kuntien asemaa, kun esityksessä jätettäisiin kuntien velat kokonaisuudessaan kuntien vastuulle.

Kuntien suhteellinen velkaantuminen lisääntyy ja kuntien rahoitusasema heikkenee. Ehdotettu kunnille maksettavan kompensaation laukaiseva taloudellisten menetysten raja-arvo (0,7 prosenttiyksikköä laskennallisesta kunnallisveron korotustarpeesta) on liian korkea. Kompensaatiota laskettaessa tulee myös ottaa huomioon esityksestä poiketen kaikki omaisuuslajit. Korvauksen tulee siten kattaa myös kuntien osuudet maakunnille siirtyvien kuntayhtymien peruspääomista sekä maakunnille kunnilta siirtyvän sote -irtaimiston.

Kaupunginhallitus painottaa, että täysimääräinen kompensaatio on kaupungille välttämätön ja esityksessä ehdotettua kompensaatorajaa pitää madaltaa. Lisäksi kompensaation pitää olla markkinahintaista ja sen pitää toteutua käypään hintaan.

40. Pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja

terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluksessa oleva henkilöstö sekä tukipalvelutehtävissä työskentelevä henkilöstö, jos heidän työtehtävistään vähintään puolet on kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon tukitehtäviä siirtyisi sote-maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Lisäksi kuntien opetustoimesta sote-maakunnan palvelukseen siirtyisivät opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit.

Ehdotus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimenhenkilöstön ja niihin liittyvissä tukitehtävissä toimivan henkilöstön määrä on selvitettävä hyvissä ajoin ennen 31.12.2022 sote-maakuntien ja kuntien välillä, jotta palvelutuotanto voidaan turvata niin kunnissa kuin sote-maakunnissa ja osaamisen siirto turvataan joustavasti maakuntaan.

Hallituksen esityksen psykologien ja kuraattoreiden hallinnollista siirtoa koskeva osuus vaarantaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja LAPE- muutosohjelman mukaisen varhaista tukea ja yhteisöllisyyttä painottavan opiskeluhuollon kehittämistyön, irrottaa työntekijät pois työn tekemisen kentästä ja vaarantaa työvoiman saatavuuden sekä yhdyspinnoilla tehtävän hyte-työn. Nämä palvelut on tärkeää säilyttää kunnassa ja tämä on huomioitava rahoituksessa.

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Esitetyn mukaisesti sote-maakunnille aiheutuu hallinnollisia ja toiminnallisia kustannuksia kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyvien sopimusten tarkastamisesta, hallintaan ottamisesta, lainmukaisuuden arvioinnista ja sopimusosapuolten kanssa käytävistä neuvotteluista

sopimusten muokkaamiseksi. Muutosvaiheessa tämä edellyttää sote-maakunnilta erityisesti juridista osaamista. Siltä osin kuin alueen hankintasopimuksia mitätöity tulee hallinnollisen työn lisätarvetta palvelujen uudelleen organisointiin liittyen. Palvelujen tuotantoa koskevien hankintojen lisäksi kunnissa on tehty vuokra- ja/tai käyttöoikeussopimuksia esim. tiloihin ja laitteisiin liittyen. Myös nämä sopimukset tulevat sote-maakunnille tarkasteltavaksi ja mahdollisesti irtisanomisten tai mitätöintien piiriin. Irtisanomisten ja mitätöintien myötä sote-maakuntien korvausvelvoite muodostuu merkittäväksi. Irtisanomisiin liittyy myös riski riitatilanteista, joiden ratkaisu voi edellyttää tuomioistuimien käsittelyä.

Myös yritysten hallinnollisen työn voidaan arvioida lisääntyvän sote-maakuntien pyytäessä yrityksiltä lisäselvityksiä. Tämän lisäksi yritysten on käytävä läpi omat alihankintaan liittyvät sopimukset ja varmistuttava, että toiminta on ehdotuksen vaatimuksen mukaista. Ehdotuksen vaatimukset palveluntuottajien taloudellisesta vakaudesta voi johtaa joidenkin sopimusten irtisanomiseen tai mitätöitymiseen. Tämä voidaan nähdä riskinä etenkin pienille palveluntuottajille.

Mitättömyydestä on perusteltua säätää lailla, jotta lainvastaisia sopimuksia ei jää voimaan ja jotta sote-maakunta voi kantaa järjestämistä vastuun koko maakunnan alueella. Mitättömyys tulee koskea myös ulkoistussopimuksiin liittyviä vuokra- ja käyttöoikeussopimuksia. Tämä on välttämätöntä, jotta sote-maakunnalla on hallussaan tarvittavat tilat palvelujen tuottamiseen. Mitättömyysseurauksen perusteella sote-maakunnalle ei jää harkintavaltaa, jatkaako se lainvastaista sopimusta.

Esityksen mukaisesti sote-maakunta ei vastaisi mitättömäksi tulleen sopimuksen sopimussakosta. Yksityisen palveluntuottajan olisi kuitenkin mahdollista saada korvausta merkittävistä investoinneista, jotka jäisivät palveluntuottajalle kokonaan tai osittain hyödyttömiksi (esim. irtain omaisuus, toimitilat, it-järjestelmät) eikä palveluntuottaja olisi voinut varautua tähän.

Ehdotus:

Siirtymisajaksi esitetään kahta vuotta järjestämislain voimaantulosta. Sote-maakunta ja yksityinen palveluntuottaja voivat sopia lyhyemmästä siirtymäajasta. 28 § sopimusten mitättömyydestä pitää tulkita mahdollisimman suppeasti ja koskien vain laajoja kokonaisulkoistuksia, joilla vaarannetaan maakuntien ohjausta. Lisäksi on aina huomioitava, että toiminnan uudelleen järjestely voidaan toteuttaa hallitusti asiakkaiden näkökulmasta.

Sääntely on vain tietyissä yksittäistapauksissa perusteltu, kun se turvaa sotemaakuntien ohjausasetmaa ja palveluiden integraatiota tai maakunnan toimeenpanoa. Sote-maakunnalla on oltava riittävä juridinen- ja hankinta-asiantuntemus käytävissä. Yritysten näkökulmasta sääntelyn ei tule rajoittaa yritysten investointi- tai kehittämishalukkuutta eri sote- palvelualueilla, vaan säännöstä tulee ainoastaan tulkita laajoissa ja kokonaisvaltaisissa ulkoistuksissa.

Esityksen voimaantulolaiksi 28 §:ssä esitetään tiettyjen ns.

ulkoistamissopimusten/sopimusten ehtojen mitättömyyttä tietyissä olosuhteissa.

Oikeudellisesti ja erityisesti sopimusoikeudellisessa oikeuskäytännössä termi mitättömyys

on vakiintumaton. Tästä johtuen käsite ja termi voi aiheuttaa paljon tulkintaa ja erimielisyyksiä siitä, onko tilanteessa esim. jollekin osapuolelle (kunta, sote-maakunta, yksityinen) aiheutunut perusteetonta etua tai vahinko. Tämä heikentää myös kuntien roolia sopimuskumppanina.

Kyseistä 28 §:ä tulee sisällöltään selventää ja täsmentää sekä rajata siten, ettei se jätä eri osapuolille liikaa tulkintaa. Esityksessä on täsmennettävä ”mitättömyys”-termiä tai korvata se ”pätemättömyys” –käsitteellä, jotta eri osapuolille sen sisältö ja seuraamukset ovat paremmin ennakoitavissa.

Esitetyssä sääntelyssä on monia ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi hankintalain mukaisesti kilpailutuksiin perustuneita ulkoistussopimuksia on myös vaikeaa jälkepäin muuttaa järjestämislain mukaisiksi ajautumatta vaikeisiin ristiriitatilanteisiin hankintalain kanssa. Toiseksi voimaannpanolain 28 §:llä puututtaisiin taannehtivasti jo tehtyihin taloudellisesti merkittäviin sopimuksiin, mikä on ongelmallista perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojaan näkökulmasta. Kolmanneksi esitetty sääntely loukkaa vakavasti sopimusosapuolten luottamuksensuojaa, mistä eri sopijapuolilla ei ollut sopimusta tehtäessä tietoa.

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

o kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Päijät-Hämeessä on mahdollista toteuttaa sote-maakuntauudistus esitetyssä aikataulussa. Päijät-Hämeessä toteutettiin integraatio noin puolessa vuodessa. Päijät-Hämeessä on annettu sotepalveluiden järjestämisvastuu hyvinvointikuntayhtymälle. Kokemusten mukaan siirtymä- ja valmistelu aika vaatii huolellista ja systemaattista valmistelua ja johdon ja päättäjien sitouttamista erityisesti toiminnan tavoitteisiin. Lisäksi etukäteistä valmistelua vaatii integraatiohyötyjen, ICT-palveluiden ja eri tukipalvelujen synergiahyötyjen saaminen sekä palveluverkon että toimintatavan uudistaminen uudelle pohjalle.

Uudistukselle esitetyn aikataulun yleinen ongelma liittyy siihen, että maakuntavaalien kautta valittavien luottamuselinten mahdollisuus vaikuttaa sote-maakuntien perustamis- ja tehtävänsiirtovaihetta koskevaan valmisteluun jää rajatuksi.

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

- Kyseistä 28 §:ä tulee sisällöltään selventää ja täsmentää sekä rajata siten, ettei se jätä eri osapuolille liikaa tulkintaa. Esityksessä on täsmennettävä ”mitättömyys”-termiä tai korvata se ”pätemättömyys” –käsitteellä, jotta eri osapuolille sen sisältö ja seuraamukset ovat paremmin ennakoitavissa. Ehdotettu 28 § pitää täsmentää tietyiltä osin. Voimaanpanolain 28 §:llä puututtaisiin taannehtivasti jo tehtyihin sopimuksiin, mikä on ongelmallista perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan näkökulmasta. Ehdotettu sääntely loukkaa sopimusosapuolten luottamuksensuojaa.
- Voimaanpanolakilunnonksen 24§ tulee tarkentaa sopimusten irtisanomisehtojen sekä kunnille jäävien seuraamusten osalta. Lakilunnonksen 24§:n 2 momentin 2 kohta tulee rajata koskemaan vain laajoja ja kokonaisvaltaisia ulkoistamissopimuksia.
- Kunnalla tulee olla mahdollisuus valittaa maakunnan 27§:n mukaisesta päätöksestä. Esitykseen täytyy lisätä pykälä kunnan valitusoikeudesta.
- Esitetään muutos voimaanpanolain 21 §:n 2 momenttiin säännökseen. Maakunnan pitää viimeistään 12 kuukautta ennen mainitussa säännöksessä tarkoitetun vuokrasopimuksen päättymistä ilmoittaa kaupungille toimitiloista, joiden käytöstä vuokrajärjestelyitä koskevan siirtymäkauden jälkeen maakunta haluaa käynnistää neuvottelut kaupungin kanssa. Lisäksi kyseistä säännöstä pitää tarkentaa, niin että kaupungin sote- maaomaisuuden tulee jäädä kaupungin omistukseen ja kaupungin tulee saada investoiduista tietojärjestelmistä täysi korvaus.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Pykälän 59 palveluiden hankkiminen siirtymisaikana pitää täsmentää siltä osin ettei kyseinen pykälä ja siihen liittyvä kilpailuttamisvaatimus koske sote-maakunnalle siirtyneitä sopimuksia, jotka ovat vielä voimassa.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Ehdotus:

Päijät-Hämeen sote-maakunnan rahoitus tulee olla myös siirtymäkauden ajan vähintään kustannusneutraali, jotta kuntalaisten peruspalveluiden saatavuus ja yhdenvertaisuus pystytään turvaamaan. Esitetty siirtymäaika 2023-2029 on liian pitkä. Lisäksi on huomattava, että uusi verotaso ei lisää maakunnan elinvoimaa.

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sotemaakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Valtion rahoitus on perusteltu. Toisaalta ratkaisu kaventaa maakunnan itsehallintoa. Valtiontalouden tulevien vuosien tilanne luo myös epävarmuutta alueen riittävästä rahoituksesta.

Esitys:

Päijät-Hämeen sote-maakunnan rahoitus on siirtymätasauksen jälkeen hyvin niukka ja vaatii todella paljon uusien toimintatapojen ja vahvan muutosjohtamisen käyttöönottoa. Todelliset ja nykyiset kustannukset ovat Päijät-Hämeessä suuremmat ja poikkeavat esitetystä määräytyvästä rahoituksen tasosta huomattavasti. Tämä tulee aiheuttamaan maakunnassa monia priorisointeja ja ainakin lyhyellä aikavälillä haasteita lakisääteisten tehtävien hoitamisessa.

Lisäksi huomioitava, että rahoituksen tason perustuessa lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin, on riskinä, että alueellisista ja paikallisista eroista aiheutuvat tarpeet eivät tule rahoitetuksi riittävällä tasolla. Ei voida pitää peruteltuna, että lakiluonnos rankaisee toimintansa kustannustehokkaasti järjestäneitä toimijoita.

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Esityksessä on selvä ristiriita painokertoimien ja oikean tarpeen mukaisen rahoituksen riittävydessä tehtävien hoitamisen osalta. Rahoituslain määritysten mukaisesti painotukset kohdistuvat laskennalliseen rahoitukseen eikä esityksessä huomioida Päijät-Hämeessä jo aiheutuneita kuluja ja tehtyjä muutokustannuksia sotekuntayhtymän osalta eikä aitoa sosioekonomista tarvetta.

Ongelmana on myös, että rahoituksen määräytymistekijät ja niiden painokertoimet poikkeavat merkittävästi nykyisistä rahoituksen määräytymistekijöistä ja ikärakenteen vaikutukset sote-kustannuksiin jäävät liian vähän huomioiduiksi.

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Pelastustoimen tehtävien laskennallinen rahoitus muodostuu kolmesta eri määräytymistekijästä.

- Suurin osa rahoituksesta (65 %) määräytyy asukasperusteisuuden kautta.
- Pelastustoimen tarvetta kuvaavan riskikertoimen kautta määräytyy 30 % rahoituksesta.
- Pelastustoimen olosuhteita kuvaavan tekijän (vesistöt huomioiva asukastiheys) kautta kohdennetaan puolestaan 5 % rahoituksesta.

Ehdotus:

Riskiluokkien ja asukastiheyden huomioiminen rahoitusmallissa on parempi kuin pelkkään asukasluvuun perustuva malli. Riskikertoimen käyttöönotossa tarvitaan entistä nopeampaa ja säännöllisempää tilastoaineiston päivittämistä. Rahoitusmallin vaikutus on alustavien selvitysten mukaan – 15.3% ja + 11.8% välillä mikä vaatii rahoitusmallin käyttöönotossa selkeää siirtymäaika samalla kun esityksessä olevan mallin vaikutuksia on tarvittaessa voitava tarkentaa.

Pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on suurempi, kuin hallituksen esityksessä on kuvattu. Muutoksen yhteydessä tulee saada pelastustoimen yhteiset ICT järjestelmät, jotka tukevat valtakunnallisia tavoitteita ja niiden operatiivista toteuttamista, sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta. Muutokustannuksia syntyy sekä ICT-järjestelmien muutoksista,

mutta myös erilaisista toimintavalmiuden muutoksista. Muutuskustannukset on rahoitettava valtion toimesta. Lisäksi uhkana on, että suunniteltu pelastustoimen valtion ohjaus vie toimialan varoja pelastustoimen kentältä keskushallintoon.

Pelastustoimen rahoituskriteerit on tarkasteltava uudelleen siten, että ne huomioivat vuokratustannusten tason sote-maakunnassa sekä sote-maakunnan rakenteen niin kuntarakenteen kuin väestörakenteenkin osalta.

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Päijät-Hämeen maakunnan yleiskatteellinen laskennallinen rahoituspohja on nykytasoon verrattuna 313 euroa asukasta kohden suurempi. Päijät-Hämeen maakunnan ja Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystalveluiden kustannukset ovat maan keskitasoa alhaisemmat. Lakiesityksen siirtymätasaus rajoittaisi pysyvästi rahoituspohjan muutoksen +/-150 euroon asukasta kohden.

Lahden kaupungille siirtymätasauksen rajoitin tarkoittaa laskennalliseen palvelutarpeeseen perustuvaan tasoon nähden vajausta siirtymäaikana arviolta yli 50 milj. euroa ja edelleen tämän jälkeen vuositasolla noin 17 milj. euron vajausta laskennalliseen tarpeeseen nähden.

Lahden kaupungille siirtymätasauksen rajoitin tarkoittaa laskennalliseen palvelutarpeeseen perustuvaan tasoon nähden vajausta siirtymäaikana arviolta yli 50 milj. euroa ja edelleen tämän jälkeen vuositasolla noin 17 milj. euron vajausta laskennalliseen tarpeeseen nähden. 10 vuoden tarkastelujaksolla vaje laskennalliseen tarpeeseen on jo yli 100 milj. euroa.

Siirtymätasauksen vaikutus	Päijät-Häme	Lahti + lisäystä
		(laskennallinen) -vähennystä
Laskennallinen rahoitustarve (euroa/vuosi)	64 837 768	35 758 510
Siirtymäajan laskennallinen tarve (7v.)	453 864 377	250 309 570
Siirtymätasaus (7v.)	-358 463 137	-197 695 079
Siirtymäaikana jää saamatta laskennallista tarvetta	-95 401 240	-52 614 491
Siirtymäajan jälkeinen tasauksen vaikutus (euroa/vuosi)	-31 109 100	-17 156 899
Vaikutus 10v. Tarkastelujaksolla	-188 728 540	-104 085 190

Muutos nykyiseen kustannustasoon	Päijät-Häme	Lahti + lisäystä
		(laskennallinen) -vähennystä
Siirtymäajan muutos (7v.)	95 401 240	52 614 491
Muutos siirtymäajan jälkeen (euroa/vuosi)	31 109 100	17 156 899
Muutos 10 v. tarkastelujaksolla	188 728 540	104 085 190

Ehdotus:

Esitettyä 7 vuoden siirtymäajanjaksoa tulee lyhentää, jotta rahoituksen oikeudenmukaisempi kohdentuminen korjaantuu nopeammin ja alueen siirtymäajan siirtymätasauksen negatiivinen vaikutus minimoituu.

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

kyllä pääosin

ei

ei pääosin

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Esityksen mukaisesti etenkin toiminnan alkaessa vuonna 2023 heikko maksuvalmius voi olennaisesti hankaloittaa toiminnan käynnistymistä ja uudistamista sekä muutosjohtamista, mikä voi johtaa siihen asetettuja tavoitteita ei pystytä hyvin noudattamaan.

Ehdotus:

Investointien pitkäjänteinen toteuttaminen on hankalaa. Esityksessä on huomioitava sote-maakuntien rahoituksen etupainotteisuus ja maksuvalmiuden turvaaminen.

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11 § maakuntien rahoituslaissa säädetään sote-maakunnan oikeudesta lisärahoitukseen, jos rahoituksen taso vaarantaisi oikeuden riittäviin lakisääteisiin palveluihin. Käytännössä maakunnan oikeus lisärahoitukseen sekä lisärahoituksen määrä ovat siten harkinnanvaraisten kriteereiden takana. *Esitetään rahoituslain 11 § selkeytettäväksi niin, että lakisääteisten palveluiden saatavuuden arviointiin liittyvien oikeuksien sääntelyn pitää olla tarkempaa.*

Siirtymätasauksen lyhentäminen ja enimmäistasauksen poistaminen:

35 § 1 ja 2 mom

Siirtymätasaus

Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2 ja 3 momentissa säädetään.

Siirtymätasauksena sote-maakunnan rahoitukseen lisätään tai siitä vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta asukasta kohden

1) enintään 30 euroa vuonna 2024;

2) enintään 90 euroa vuonna 2025;

3) enintään 150 euroa vuonna 2026;

Vuonna 2027 suoritetaan sote-maakunnille laskennallisten kustannusten mukainen rahoitus.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ehdotus:

Sote-maakuntien rahoitus perustuu valtion rahoitukseen. Valtion ohjaus on esityksen mukaan hyvin voimakasta ja tällöin riskinä on, että sote-maakunnille ei jää yksittäisissä operatiivisissa asioissa liikkumavaraa. Sote-maakunnan järjestämisvastuu ja vahva valtion ohjaus ovat joiltakin osin ristiriidassa erityisesti maakunnan toimialan ja itsehallinnon näkökulmasta. Sote-maakunnilla tulee olla aluetasolla myös itsenäistä toimivaltaa ja valtionohjauksen tulee olla pitkänaikavälin tavoitteisiin ja kannusteisiin pohjautuvaa.

Rahoitusmallin kokonaisvaikutuksia tulee vielä tarkemmin arvioida ja varmistaa etteivät esitetyt muutokset johda Päijät-Hämeessä palveluiden vaarantumiseen.

Määräytymistekijöitä ja painokertoimia tulee kehittää jatkuvasti edelleen - palveluiden kustannuksia ja käyttöä koskevan tietopohjan parantuessa.

Siirtymätasauksen vuoksi Päijät-Hämeen sote-maakunnalta "jää saamatta" siirtymäajan jälkeen vuositasolla noin 34 miljoonaa euroa arvioitua tarvetta vähemmän valtionrahoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen järjestämiseen.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei**
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Tasausjärjestelyt kohtelevat eri kaupunkeja hyvin eri tavalla ja kuntakohtaisten tasausjärjestelyjen lieventäminen on tärkeää. Uudistus tulee aiheuttamaan kaupungeille korotuspaineita veroprosenttiin, koska toimintamenojen sopeuttaminen on uudistuksen jälkeen hyvin rajallista. Tasausjärjestelmän taloudelliset vaikutukset eivät saa aiheuttaa lisää epävarmuutta kuntien talouteen ja heikentää investointikykyä.

Päijät-Hämeen maakunnan yleiskatteellinen laskennallinen rahoituspohja on nykytasoon verrattuna 313 euroa asukasta kohden suurempi. Päijät-Hämeen maakunnan ja Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystalouden kustannukset ovat maan keskitasoa alhaisemmat. Lakiesityksen siirtymätasaus rajoittaisi pysyvästi rahoituspohjan muutoksen +/-150 euroon asukasta kohden.

Lahden kaupungille siirtymätasauksen rajoitin tarkoittaa laskennalliseen palvelutarpeeseen perustuvaan tasoon nähden vajausta siirtymäaikana arviolta yli 50 milj. euroa ja edelleen tämän jälkeen vuositasolla noin 17 milj. euron vajausta laskennalliseen tarpeeseen nähden.

Lahden kaupungille siirtymätasauksen rajoitin tarkoittaa laskennalliseen palvelutarpeeseen perustuvaan tasoon nähden vajausta siirtymäaikana arviolta yli 50 milj. euroa ja edelleen tämän jälkeen vuositasolla noin 17 milj. euron vajausta laskennalliseen tarpeeseen nähden. 10 vuoden tarkastelujaksolla vaje laskennalliseen tarpeeseen on jo yli 100 milj. euroa.

Ehdotus:

Ehdotettuun rahoitusmalliin tarvitaan muutos, jolla luodaan vakautta kuntakohtaisten kustannusten heilahtelua vastaan.

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin**
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Koska koronaepidemia vaikuttaa kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksessa esitetyt muutokset kuntien valtionosuusrahoituksen määräytymiseen vaikuttavat huomattavasti kuntien rahoitukseen ja sen liikkumavaraan. Lakiluonnoksessa on esitetty, että valtionosuusrahoitus pohjautuisi soteuudistuksen muutosvaikutuksia tasaaviin mekanismeihin, jotka osaltaan huonontavat kuntien ennakoituvuutta ja läpinäkyvyyttä. Lakiluonnoksessa siirretään sotemaakunnille noin yli 50 % osuus kunnan toiminnan vastaavista tuloista, mikä osaltaan vaikeuttaa kaupungissa kasvun ja elinvoiman kasvattamista sekä investointien rahoitusta. Lisäksi samalla kaupungilla jää velvollisuus hakea kuntalain mukaista talouden tasapainotilaa, mikä osaltaan entisestään kiihdyttää tulevana vuosina kaupungin talouden sopeuttamistarvetta.

Ehdotus:

Kaupunginhallitus painottaa, että lakiluonnos ei saa rajoittaa ja supistaa kaupunkien taloudellista liikkumavaraa ja nostaa velkaantumistasetta. Kaupungille jäljelle jäävät osuudet sekä yhdyspinta- ja muutostehtävät pitää kompensoida täysimääräisesti rahoituksessa.

Lisäksi kuntien verotusoikeutta ei saa kunnallisen itsehallinnon nojalla rajata ja maakuntien toiminnan osalta on huolehdittava, että kokonaisveroaste pysyy kohtuullisena tai neutraalina. Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteiden tulee olla keskuskaupunkien elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta kannustavia. Kiinteistöveron ottamista verotulotasauksen piiriin ja yhteisöveron leikkaamista ei voida pitää hyväksyttävänä kuntien näkökulmasta.

Seuraavat asiat tulee huomioida uudistusta koskevassa sääntelyssä:

- *Uudistus muuttaa kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien suhdetta. Uudistuksessa kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyy. Tällä on vaikutusta kaupungin investointien rahoitukseen ja investointikyvyn turvaamiseen.*
- *Koronaepidemia vaikuttaa kaupungin tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022. Uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Ongelmana on, että veroleikkaus tehdään vuonna 2022, mutta se tehdään*

vuoden 2020 tasosta. Riskinä on, että vero % leikkaus tehdään sellaisen vuoden tasosta, jolloin kustannustaso ei ole normaalilla tasolla.

- *Lakiluonnoksessa hyväksytty +/-100 €/as enimmäismuutos on liian suuri muutos ottaen huomioon kaupungin tämän hetken taloudellisen tilanteen ja erityisesti koronaepidemian vaikutukset.* Lahden kaupungin osalta maksimimuutos -100 €/as, viiden (5) vuoden siirtymäaikana on iso muutos, erityisesti tulevaisuuden investointien näkökulmasta. Edellinen tarkoittaa Lahden osalta nostopainetta kunnallisveroprosenttiin.
- *Sote-uudistus ei saa muuttaa kaupungin talouden tasapainoa. Enimmäismuutosten tasauksen tulee olla lähempänä +/- 0 €/asukas.* Lisäksi on huomattava, että uudistuksella on valtava vaikutus kuntien talouteen, sillä muutoksen johdosta kuntatalous tulee puolittumaan. Pysyvät tasausmekanismit voivat jäädä isoksi tekijäksi kaupungin valtionosuudessa

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Kuntien näkökulmasta ei uutta verotasoja eikä maakuntaveroa. Lisäksi on huomioitava seuraavia kohtia:

- Uudistuksen yhteydessä leikataan veroprosentteja 12,63 prosenttiyksiköllä vuonna 2023, tällöin pitää siirtää myös kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaa paremmin todellista tuottoa.

Lisäksi kriittisinä huomioina esitämme seuraavaa:

- Uudistuksessa kuntien veropohjaa heikennetään leikkaamalla kuntien saamaa osuutta yhteisöveron tuotosta nykytasoon verrattuna. Yhteisöveropohjasta tehtävän leikkauksen taso tulee määrittää selvästi lakiesitystä matalammalle tasolle.
- Kuntien verotusoikeutta ei saa kunnallisen itsehallinnon nojalla rajata ja maakuntien toiminnan osalta on huolehdittava, että kokonaisveroaste pysyy kohtuullisena tai neutraalina.
- Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteiden tulee olla myös keskuskaupunkien elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta kannustavia.

Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteiden tulee olla myös keskuskaupunkien elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta kannustavia. Uudistuksen yhteydessä tulisi käynnistää valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus.

- Kiinteistöveron ottamista verotulotasauksen piiriin ja yhteisöveron leikkaamista ei voida pitää hyväksyttävänä kuntien näkökulmasta.

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Lakien nimikkeitä kunnallisesta viranhaltijasta, kunnallisista työehtosopimuksista ja lakia kunnallisesta virkaehtosopimuslaista esitetään muutettaviksi ja soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi koskemaan kuntien lisäksi myös sote-maakuntia. Edellisten lisäksi myös lakiin työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa esitetään nimikemuutosta ja soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi siten, että laki koskisi työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa kuntien ja kuntayhtymien lisäksi myös sote-maakunnissa ja sote-maakuntayhtymissä.

Ehdotus:

Esitystä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena henkilöstön siirtyessä liikkeenluovutuksen periaattein ns. vanhoina työntekijöinä voimassa olevin työ- ja virkaehtosopimuksin sote-maakunnan palvelukseen.

Sote-maakunnat ovat uusia työnantajayksiköitä. Sote-maakuntien pääasialliset tehtävät muodostuvat tällä hetkellä kuntien ja kuntayhtymien hoidettavina olevista tehtävistä.

Työnantajaedunvalvonnan järjestäminen samaan organisaatioon on perusteltua huomioiden mm. sote-maakuntien tehtäväalue, työnantajaedunvalvonnan jatkuvuus, työ- ja virkaehtosopimustoiminnan koordinaatio ja työvoimakustannusten hallinta.

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

63. Vapamuotoiset huomioiden henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

o ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sotemaakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sotemaakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sotemaakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Uudistuksen tavoitteena on kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnan muutosten tuomiin haasteisiin ja hallita kustannuksia.

Ehdotus:

Valtion vahvalla ohjauksella on mahdollisuus tiukentaa alueiden budjettikuria ja yhdenvertaistaa palveluja. Samalla pitää huomioida paikalliset ja alueelliset erityistarpeet sekä alueiden eri kehitysvaiheet.

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

kyllä pääosin

ei pääosin

ei

ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö kävisivät vuosittain kunkin sote-maakunnan kanssa neuvottelut, joissa seurattaisiin, arvioitaisiin ja ohjattaisiin sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä. Neuvottelut tarjoaisivat tietoa myös valtion talousarvion ja julkisen talouden suunnitelman valmisteluun ja seurantaan ja varmistaisivat osaltaan julkisen talouden tavoitteiden toteutumista. Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoisi neuvotteluja. Vuotuisten neuvottelujen ja muun sote-maakuntien valtakunnallisen ohjauksen tavoitteena olisi vuorovaikutteinen ja jatkuvaluonteinen ohjausprosessi. Lisäksi samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien sote-maakuntien olisi laadittava yhteistyösopimus valtuustokausittain.

Ehdotus: Esityksen mukainen.

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämävastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin**
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Kuten uudistuksessa on ehdotettu tulee neuvotteluilla olla tavoitteena ensisijaisesti valtakunnalliseen ohjaukseen ja vuorovaikutteisuuteen pyrkivä ohjausprosessi. Maakuntien ohjaus- ja eri yhteistyöalueiden ja valtion neuvottelukuntien määrä tulee pitää kohtuullisena ja tehtävät selkeinä, ettei eri hallinnollisten tehtävien ja selvitysten määrä kasvata maakuntien hallintoa.

Valtionrahoitteinen maakuntien ohjaus lähenee valtion omiin virastoihinsa kohdistamaa ohjausta. Maakunnat käyvät ministeriöiden kanssa vuosittaiset ohjausneuvottelut niihin liittyvine sopimuksineen (järjestämislain 23 §). Menettelyn ei voida katsoa tukevan maakunnallista itsehallintoa. Valtiolla on edelleenkin hyvin avoimet mahdollisuudet puuttua maakuntien operatiivisiin päätöksiin maakuntien yhteistyösopimusten piiriin kuuluvissa asioissa (järjestämislain 34-36 §). Kyseiset säännökset maakuntien järjestämävastuuta (järjestämislain 8 §) ja palveluiden hankkimista yksityisiltä palveluntuottajilta (järjestämislain 12 §) ovat kuitenkin palveluiden tuottamisen ohjauksen näkökulmasta ongelmallisia ja vaikeasti sovellettavissa.

Ehdotus:

Maakuntien ohjaus on pidettävä tavoitteellisena, pitkän aikavälin ohjauksena, jolla edistetään tuottavuutta ja parhaiten käytäntöjen käyttöönottamista alueella sekä tuetaan tiedolla johtamisen ja digitalisaation edistämistä. Lisäksi on huomioitava kuntien rooli ja pidettävä ne mukana vuorovaikutuksessa.

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Vapaamuotoiset kommentit:

Kustannusten arviointi perustuu pitkälti edellisen sote-uudistuksen laskelmiin. On huomioitava kuntien maaomaisuus ja ICT- omaisuus, joista tulee saada täysi kompensatio.

Koska koronaepidemia vaikuttaa kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin.

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Vapaamuotoiset kommentit:

Edellisessä uudistuksessa maakuntien koelaskelmissa 2017-2019 oli arvio, että kaikkien toimijoiden ICT-muutuskustannukset olisivat noin 550-650M€. Alueellisia ICT-ratkaisuja ei ole pystytty viemään laajamittaisesti eteenpäin eri alueiden välillä. Tällä hetkellä kunnat ja eri alueet ovat hyvin erilaisissa tilanteissa ja tulee löytää kokonaistaloudellisia alueellisia ja valtakunnallisesti kestäviä ratkaisuja.

Ehdotus:

ICT-muutuskustannuksia ja alueellista erityisosaamista muutostuen osalta tulee vahvistaa, jotta saadaan kansallisesti yhteneviä ja moderneja ratkaisuja eri alueille. Lisäksi tulee huomioida, että tekniset ratkaisut tukevat perustasoa ja vaativaa sote-tasoa (integraatio) ja ne voidaan toteuttaa myös eri alueiden välillä.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Vapaamuotoiset kommentit:

ICT- ja digiasioilla voidaan hillitä kustannuksia ja uudistaa palveluprosesseja. Asiakas- ja potilasjärjestelmien ja muiden digitaalisten järjestelmien tulee tukea asiakkaan osallistamista ja omaa osallistumista eri väestöryhmissä. Palveluita täytyy kehittää entistä enemmän asiakasnäkökulma huomioiden.

Ehdotus:

ICT- ja digiasioiden vaikutuksia pitää arvioida laajasti ja varata muutuskustannuksiin ja -osaamiseen riittävästi resursseja, jotta tiedonhallintaa asiakasprosesseissa voidaan vahvistaa, palvelujärjestelmää uudistaa ja kustannusvaikuttavuutta mitata. Lisäksi on huomioitava, että ICT- ja digiasiat ovat keskeinen osa uusia palveluita ja niiden toimivuus paikallisesti ja eri alueiden välillä lisää yhdenvertaisuutta.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

- a) vuosina 2021-2022?
- b) vuosina 2023-2024?
- c) vuodesta 2025 alkaen?

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtävistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

- a) vuosina 2021-2022?
- b) vuosina 2023-2024?
- c) vuodesta 2025 alkaen?

Esitys:

Esityksessä olisi hyvä täsmentää ”mitättömyys”-termiä tai korvata se ”pätemättömyys” – käsitteellä, jotta eri osapuolille sen sisältö ja seuraamukset ovat paremmin ennakoitavissa.

Esityksen voimaannpanolaiksi 28 §:ssä esitetään tiettyjen ns.

ulkoistamissopimusten/sopimusten ehtojen mitättömyyttä tietyissä olosuhteissa.

Oikeudellisesti ja erityisesti sopimusoikeudellisessa oikeuskäytännössä termi mitättömyys on vakiintumaton. Tästä johtuen käsite ja termi voi aiheuttaa paljon tulkintaa ja erimielisyyksiä siitä, onko tilanteessa esim. jollekin osapuolelle (kunta, sote-maakunta, yksityinen) aiheutunut perusteetonta etua tai vahinko. Tämä heikentää myös kuntien roolia sopimuskumppanina.

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

o kyllä

o ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- o sote-integraatio
- o palvelutarpeen arviointi
- o hallinto ja johtaminen
- o henkilöstösiirrot

o talous

o omaisuusjärjestelyt

o tietohallinto ja ICT

- o viestintä ja osallisuus
- muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

PÄIJÄT-HÄMEEN SOTE, PHSOTE

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Keskeisimmät huomioon otettavat asiat lausunnosta ja yhteenvetoa:

1. Toimiva integraatio: Integraatiota tulee vahvistaa ja selkeyttää erityisesti perusterveydenhuollon ja lähipalveluiden osalta. Lisäksi tulee varmistaa horisontaalisen integraation toimivuus kuntien suuntaan.

2. Palveluiden järjestäminen/ järjestämislaki: Järjestämislain 10§ epämääräisiksi jäävä yhteistyövelvoite ei ole ratkaisu asiaan, jossa tehtävien menestyksellinen hoitaminen esimerkiksi *segregaation haittojen ehkäisemiseksi edellyttää kaupungilta täyttä koordinaatiomahdollisuutta palveluiden kesken*. Sosiaalihuollon osalta on erityisen tärkeää varmistaa sosiaalipalvelujen yhteen toimivuus kunnan palvelutuotannon, kuten koulujen, varhaiskasvatuksen ja työllisyyspalvelujen kanssa.

Palvelujen hankkimista yksityiseltä palveluntuottajalta ja niitä rajoittavat säädökset ja velvoitteet ovat epätarkasti määriteltyjä ja aiheuttavat tulkintaa. Toiseksi säännökset riittävästä omasta tuotannosta ovat monissa kohdin tarpeettoman tiukkaa ja valtion ohjaus voi johtaa toimivien monituottajamallien ja julkisen, yksityisen ja 3. sektorin yhteistyön heikentymiseen.

3. Palveluiden hankinta ja tuottaminen: Esitetyt toimivallan rajat sote-maakunnassa ja kunnassa ovat tiukkoja ja esitetyt säädökset eivät mahdollista kuntien järjestämisoikeutta. Kuntien tuottamismahdollisuuskin edellyttää maakunnalta kilpailutusta ja kuntien näiden toimintojen yhtiöittämistä. Esityksessä on huomioitava kuntien erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet tuottaa myös tiettyjä erityispalveluja.

Nykyisin useilla alueilla palvelujen tuottaminen perustuu monituottajuuteen, jossa yksityinen palvelutuotanto täydentää julkisen sektorin omaa palvelutuotantoa. Oman tuotannon ja ostopalvelun yhdistelmä on usein turvallisempi ja dynaamisempi kuin yksinomaisen oma tuotanto.

Maakunnalla tulee olla mahdollisuus ottaa kunnalta tehtävä hoitaakseen täyttä korvausta vastaan ja toisaalta mahdollisuus siirtää järjestämisvastuuta harkitsemassaan laajuudessa kunnalle.

Vaatimus siitä, että Sote-maakunta ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, voi näin kategorisessa muodossa osoittautua ongelmalliseksi esimerkiksi lastensuojelujen sijaishuollon, kehitysvammaisten erityishuollon sekä ikääntyneiden asumispalveluissa.

4. Erityinen toimiala: Sote-maakunnalla pitää olla selkeästi rajattu toimiala ja yleisestä toimialasta tulee olla tarkemmat säädökset siten, että sote-maakunnan hoitaakseen ottamat sen lakisääteisiä tukevat tehtävät ovat selkeästi erillisiä kuntien hoitamien tehtävien kanssa. Yleisen toimialan tehtävät tulee olla vain kunnilla.

5. Hyte-työ: Sote-maakunnan rahoituksesta 1% määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella. Rahoitus on kuitenkin yleiskatteinen, eikä edellytä rahoituksen kohdentamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolia ja velvoitteita pitää selkeyttää kunnan osalta ja kuntien hyte-rahoitusta on lisättävä ja korvamerkittävä.

Uudistuksessa tulee paremmin huomioida kuntien ja alueiden erilaisuus - uudistusta tulee tarkistaa ja tarkastella myös kuntien hyvinvointivaikutusten kannalta. Uudistuksessa riskinä on, että tehtävät ja vastuut pirstoutuvat useamman hallinnontason hoidettavaksi ja että tämä vaikeuttaa etenkin suurissa kaupungeissa hyvinvointi- ja elinvoimatyötä.

Kuntien merkittävä rooli *hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä* tulee huomioida ja varmistaa että kunnilla on sen toteuttamiseksi *riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen*.

Lainsäädännöllä pitää varmistaa, että kunnilla on niiden lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän toteuttamiseksi riittävän kattava ja ajantasainen tietopohja.

6. Kuntien rahoitus ja verotus: Rahoitusmallia tulee selkeyttää ja saada ennakoivampi. Kuntaverosta siirretään 12,63% valtionverotukseen ja yhteisövero leikataan kolmanneksella sekä kiinteistöverotulo otetaan huomioon verotulon tasauksessa. *Esitys heikentää kaupungin mahdollisuutta selviytyä tulevista ja nykyisistä investoinneista.*

Niukkeneva ja epävarma rahoitus myös heikentää kunnallista itsehallintoa. Vuosi 2020 ei ole hyvä tai selkeä laskentapohja tuleville rahoituksen määräytymisperusteille.

Lisäksi kuntien verotusoikeutta ei saa kunnallisen itsehallinnon nojalla rajata ja maakuntien toiminnan osalta on huolehdittava, että kokonaisveroaste pysyy kohtuullisena tai neutraalina. *Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteiden tulee olla kaupungin elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta kannustavia.* Kiinteistöveron ottamista verotulotasauksen piiriin ja yhteisöveron leikkaamista ei voida pitää hyväksyttävänä kuntien näkökulmasta.

Uudistuksessa pitää huomioida ja tunnistaa paremmin rahoitusmallin ja valitun rahoitusratkaisun vaikutukset kaupunkien investointikykyyn ja tulopohjaan, sekä uudistuksen vaikutukset mukanaan tuomiin väestönkasvun ja maahanmuuton haasteisiin, väestön terveyden ja hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseen sekä eriytymiskehityksen torjumiseen. Taloudelliset vaikutukset valtaosalle kaupungeista tulevat olemaan merkittävät ja joka tapauksessa rahoitusmallia koskevat esitykset tuovat poikkeuksellista epävarmuutta tulevien vuosien talouteen.

7. Kiinteistöt ja irtaimisto: Kaupunkien osalta tulee ratkaista kiinteistöjen siirto niin, ettei se aiheuta vahinkoa kaupungin taloudelle tai ettei siitä muodostu taloudellista tai toiminnallista riskiä. Voimaannpanolakiluonnoksessa on todettu, että sote-maakunta vuokraa järjestämismvastuulle kuuluvat tilat vuoden 2025 loppuun asti.

Sote-maakunnalle siirtyy sen järjestämismvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvä irtaimisto ja irtaimistoon liittyvät oikeudet, ml. immateriaalioikeudet ja luvat ilman erillistä korvausta. Sote-maakunnalle siirtyvät ilman erillistä korvausta sellaiset osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa soten järjestämistä ja tuottamista varten

Esityksessä mainitun irtaimen omaisuuden osalta siirto pitää olla vastikkeellista. Lakiluonnoksessa esitetty ratkaisu johtaa siihen, että kunnat joutuvat eriarvoiseen asemaan mikä taas lisää eriarvoisuutta.

Esityksessä sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei makseta korvausta omaisuuden siirtymisestä, mikä aiheuttaa sen, että jo kunnilla olevat velat, joilla omaisuuteen on investoitu, jäävät kuntien vastuulle samalla kun rahoitusasema heikkenee ja omaisuus siirtyy maakunnille - syntynyttä tilannetta ei voida pitää kestäväenä ja tarkoituksenmukaisena.

Lisäksi esitetään järjestelyä, jossa sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien maapohjat säilyvät kuntien omistuksessa, jolloin ajan myötä palveluiden järjestämisen kannalta mahdollisesti tarpeettomaksi jäävät maa-alueen jäävät joustavasti hyödynnettäviksi kuntien maapolitiikassa ja kaavoituksessa.

8. Palvelusetelilainsäädäntö: Alueen yritysten toiminnan ja ennakoitavuuden vuoksi on tärkeää selkeyttää, miten palveluseteliä voidaan jatkossa hyödyntää. Alueen yksityissektorin ja 3. sektorin toimijoiden toimintakyvyn turvaamiseksi tulee turvata eri palvelusetelien käyttö ja tarvittaessa yhteensovittaa palvelusetelilainsäädäntö sote-uudistuksen kanssa.

9. Riskit: Sote-maakuntauudistus sisältää monia isoja riskejä, jotka liittyvät kaupungin talouteen, elinvoimaan, vetovoimaan, integraation toimivuuteen, eri yhdyspintoihin sekä omaisuussiirotiin. Valtion rahoituksen merkitys tulee kaupungin tulorahoituksessa olemaan entistä suurempi ja kaupungin rahoituksellinen asema on entistä epävarmemmalla pohjalla. Uudistuksen kustannus- ja tuottavuusvaikutukset ovat joiltakin osin teoreettisia ja epävarmoja mikä sekin voi lisätä osaltaan painetta kuntien talouteen.

Lisäksi uudistus *lisää myös huomattavasti muutuskustannuksia*. Sote-uudistuksen useat kohdat kuten horisontaalisen ja vertikaalisen integraation vahvistaminen, digitalisaation vahvempi hyödyntäminen, pk-yritysten ja kolmannen sektorin osallistaminen ja osaamisen hyödyntäminen, uusien ja yhdenmukaisten asiakas- ja palveluprosessien luonti vaati aikaa ja vahvaa uudistumishalukkuutta, jotta lakiluonnoksessa esitetyissä tavoitteissa ja rahoitusraamissa pysytään lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Voimakkaasti muuttuva toimintaympäristö tuo uusia riskejä. Erityisesti tulevien vuosien taloudellinen epävarmuus voi aiheuttaa ennakoimattomuutta ja osaamisvajetta kunnissa. Lisäksi maailmalla *vallitseva pandemiatilanne vaatii kuntatasolla poikkeuksellisen vahvaa varautumista ja resursseja eri tilanteisiin*.

Alueen sotetoimijoiden vahva yhteistyö alueensa kuntiin varmistaa jatkossakin varautumisen edellytykset, ohjauksen ja tarkoituksenmukaisen tiedonkeruun tilannekuvan osalta. Vastuun siirtyminen kauemmas kunnista vie käytännön toimijat etäämmälle toisistaan. Pandemia on osoittanut, että oikean tilannekuvan saaminen edellyttää alueellisen erityispiirteiden huomioimista, millä oli merkitystä mm. johtamistoiminnan ja oikean tilannekuvan kannalta.

10. Muutuskustannukset: Sotemaakuntien hallinnolliseen valmisteluun ja erityisesti tukipalveluiden kuten tilojen ja ICT-järjestelmien selvittämiseen ja yhdenmukaistamiseen tarvitaan huomattavaa muutosrahoitusta. Nykyisessä rahoitustilanteessa kaupungit eivät voi lähteä rahoittamaan sote-maakuntien uudistustyötä.

Ehdotuksen *rahoitusmallin kokonaisvaikutuksia tulee vielä tarkemmin arvioida* ja varmistaa etteivät esitetyt muutokset johda Päijät-Hämeessä palveluiden vaarantumiseen siirtymäaikaana. Määräytymistekijöitä ja painokertoimia tulee jatkuvasti edelleen kehittää palveluiden kustannuksia ja käyttöä koskevan tietopohjan parantuessa. Lisäksi jo osaltaan toteutuneet muutuskustannukset tulee huomioida täysimääräisesti.

11. Yhdyspinnat: Vastuu työllisyyspalveluista ja maahanmuuttajien kotouttamistyö ovat siirtymässä kunnille, sote-uudistuksessa on huolehdittava siitä, että rajapinta näiden toimintojen osalta säilyvät. Maakunta-sote -uudistus voi rajoittaa kaupunkien mahdollisuuksia hoitaa kaupungeille ominaisia ongelmia, millä voi olla vakavia seurauksia asukkaille ja palvelujen käyttäjille. Esitetty sote-uudistus hankaloittaa kaupunkien mahdollisuuksia hoitaa ja yhteensovittaa tiettyjen eri sektoreiden yhteistyötä esim. segregaaation osalta. Esityksessä pitää varmistaa kaupunkien mahdollisuus turvata ja koordinoita eri asiakasryhmien ja järjestöjen yhteistoimintaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukuntaan sekä STM:n ja sotemaakunnan välisiin neuvotteluihin tulee kutsua mukaan myös kaupunkien edustus, koska neuvotteluissa

käsitellään mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja tätä koskevaa yhteistyötä kuntien kanssa.

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lahden kaupungin kirjallinen lausunto

Pyydettyjen monivalintavastausten lisäksi Lahden kaupunki antaa erillisen lausunnon soteuudistuksesta. Lahden kaupungin lausunnossa on koottu keskeiset asiat, joihin Lahden kaupunki esittää tarkennusta tai muutosta.

1. Sote-maakuntien rahoituspohja ei ole oikeudenmukainen Päijät-Hämeen osalta

Esityksen mukaan rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen. Käytännössä valtion rahoituksen lisäksi sote-maakunnilla on asiakas- ja käyttömaksutuloja.

Päijät-Hämeen maakunnan yleiskatteellinen laskennallinen rahoituspohja olisi nykytasoon verrattuna 313 euroa asukasta kohden suurempi. Päijät-Hämeen maakunnan ja Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystalouden kustannukset ovat maan keskitasoa alhaisemmat. Lakiesityksen siirtymätasaus rajoittaisi pysyvästi rahoituspohjan muutoksen +/-150 euroon asukasta kohden.

Ehdotuksessa esitetyn Päijät-Hämeen sote-maakunnan rahoituksen ennakoitaan kasvavan yhteensä noin 31 miljoonaa euroa vuoden 2020 kustannustasossa uudistuksen seitsemän ensimmäisen vuoden aikana. *Siirtymätasauksen vuoksi Päijät-Hämeen sote-maakunnalta jää saamatta siirtymäajan jälkeen vuositasolla 33,7 miljoonaa euroa arvioitua tarvetta vähemmän* sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen järjestämiseen.

2. Kaupungin omaisuus tulee korvata täysimääräisesti eri omaisuusjärjestelyissä

Voimaanpanolain mukaan sairaanhoitopiirit ja erityishuoltopiirit siirrettäisiin sote-maakuntiin suoraan lain nojalla ja kaikki niille kuuluneet sitoumukset, varat ja velat siirtyisivät yleisseuraantona sote-maakunnalle. Esityksessä sote-maakuntiin siirrettävien kuntayhtymien jäsenkunnille ei maksettaisi korvausta omaisuuden siirtymisestä, mikä aiheuttaisi sen, että jo kunnilla olevat velat jäisivät kuntien vastuulle samalla kun rahoitusasema heikkenisi ja omaisuus siirtyisi maakunnille - syntyneitä tilannetta ei voida pitää kestäväenä ja tarkoituksenmukaisena.

Kaupungin omaisuus tulee korvata täysimääräisesti. Kompensoitaviin kustannuksiin on luettava perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla kunnilta siirtyvä irtain omaisuus ja kuntayhtymien peruspääomaosuudet täysimääräisesti. *Sairaanhoitopiirien/ kuntayhtymien maapohjat pitää säilyä kaupungin omistuksessa.*

3. Uudistuksen tuomat vaikutukset kuntatalouteen ja valtionosuusjärjestelmään

Ehdotuksen mukaan kunnilta valtiolle siirtyvät kustannukset laskettaisiin vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella. Keskiarvotiedon käyttöä perusteellaan satunnaisvaihtelun tasaamisella. Vuoden 2021 ja 2022 tietojen käyttäminen esitetyn rahoitusmallin pohjana merkitsee, että koronaepidemian kustannuksia lisäävät kustannukset ovat mukana kuntakohtaisissa sote-kustannuksissa ja siten vääristävät laskentaa.

Uudistus muuttaa kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien suhdetta. Uudistuksessa kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyy. Tällä on vaikutusta kaupungin investointien rahoitukseen ja investointikyvyn turvaamiseen. Lakiluonnoksessa ehdotettu +/-100 €/as enimmäismuutos on liian suuri muutos ottaen huomioon kaupungin tämän hetken taloudellisen tilanteen ja erityisesti koronaepidemian vaikutukset.

Uudistuksessa kuntien veropohjaa heikennettäisiin leikkaamalla kuntien saamaa osuutta yhteisöveron tuotosta nykytasoon verrattuna. Yhteisöveropohjasta tehtävän leikkauksen taso tulee määrittää selvästi lakiesitystä matalammalle tasolle. Valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteiden pitää olla myös keskuskaupunkien elinvoiman ja hyvinvoinnin näkökulmasta kannustavia. Kiinteistöveron ottamista verotulotasauksen piiriin ja yhteisöveron leikkaamista ei voida pitää hyväksyttävänä kaupungin näkökulmasta.

Enimmäismuutostasauksen pitää olla lähempänä +/- nollaa (esityksessä +/- 100 €/as on liian suuri). Kiinteistöveron ottamisista verotulotasauksen piiriin ja yhteisöveron leikkaamista ei voida pitää hyväksyttävänä samalla kun kunnallisveron painoarvo pienenee.

Lahden kaupungille siirtymätasauksen rajoitin tarkoittaisi laskennalliseen palvelutarpeeseen perustuvaan tasoon nähden vajausta siirtymäaikana arviolta yli 50 milj. euroa ja edelleen tämän jälkeen vuositasolla noin 17 milj. euron vajausta laskennalliseen tarpeeseen nähden. 10 vuoden tarkastelujaksolla vaje laskennalliseen tarpeeseen on jo yli 100 milj. euroa. *Esitettyä 7 vuoden siirtymäajanjaksoa tulee lyhentää ja sitä ei voida pitää oikeudenmukaisena.*

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen vaatii rahoitusta

Sote-maakunnan rahoituksesta 1% määräytyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolia ja velvoitteita pitää selkeyttää kunnan osalta ja kuntien hyte-rahoitusta olisi lisättävä ja korvamerkittävä.

Kuntien merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tulee huomioida ja varmistaa että kunnilla on sen toteuttamiseksi riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen. Hallituksen esityksen psykologien ja kuraattoreiden hallinnollista siirtoa koskeva osuus vaarantaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja LAPE- muutosohjelman mukaisen varhaista tukea ja yhteisöllisyyttä painottavan opiskeluhoillon kehittämistyön, irrottaa työntekijät pois työn tekemisen kentästä ja vaarantaa työvoiman saatavuuden sekä yhdyspinnoilla tehtävän hyte-työn. Nämä palvelut on tärkeää säilyttää kunnassa ja tämä on huomioitava rahoituksessa.

Kaupungin vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on vaikeaa toimeenpanna käytäntöön, jos riittävää rahoitusta ei ole osoitettu ja kohdennettu hyte-työhön pitkäjänteisesti. *Esityksessä ehdotettu yhteinen vastuu voi johtaa epäselvyyksiin. Lakiluonnokseen pitää laittaa selvästi vastuutaho ja näin myös painottaa sote-maakunnan alueen yhteistä hyte-työtä ja suunnittelua.*

5. Monituottajuuden jatkuminen on sote-uudistuksessa turvattava

Palvelujen hankkimista yksityiseltä palveluntuottajalta ja niitä rajoittavat säädökset ja velvoitteet ovat epätarkasti määriteltyjä ja aiheuttavat tulkintaa. Toiseksi säännökset riittävästä omasta tuotannosta ovat monissa kohdin tarpeettoman tiukkaa ja valtion ohjaus voi johtaa toimivien monituottajamallien ja julkisen, yksityisen ja 3. sektorin yhteistyön heikentymiseen.

Lahden kaupungissa monituottajuudella sekä yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa on voitu lisätä palvelujen tuottavuutta ja osaltaan hillitä sote- kustannusten kasvua ja hakea uusia, ketteriä toimintatapoja. Sote-maakunnan järjestäjänä pitää saada vapaasti määritellä palvelujen, alueelliset erityispiirteet huomioiva, tarkoituksenmukaisin ja asiakaslähtöisin tuotanto- ja toimintatapa.

6. Muutuskustannuksiin ja valmisteluun riittävä rahoitus

Uudelle maakunnalle on arvioitu vuosien 2021- 2023 monia uusia kustannuksia mm. hallintoon, sopimusten hallintaan ja yhdenmukaiset ict- ja tiedon hallinnon kustannukset, maksujen ja palkkojen harmonisointiin sekä kiinteistöjen vuokraukseen liittyvät kustannukset. Sotemaakuntien hallinnolliseen valmisteluun ja erityisesti tukipalveluiden kuten tilojen ja ICT-järjestelmien selvittämiseen ja yhdenmukaistamiseen tarvitaan huomattavaa muutosrahoitusta.

Nykyisessä rahoitustilanteessa kaupungit eivät voi lähteä rahoittamaan sote-maakuntien uudistustyötä. Lisäksi jo osaltaan toteutuneet muutuskustannukset tulee huomioida ja kompensoida täysimääräisesti.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Liitetään pöytäkirjaan

Lahden kaupunki
Toimielin:
Kaupunginhallitus

Kunnallisasiat
Kokouspäivämäärä:
21.09.2020

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät: 226, 228-229
	Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 mom. /muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet Pöytäkirjan §:n osalta muutoksenhakuoikeus on siten rajoitettu, että kunnallisen virkaehtosopimuksen 26 §:n mukaan viranhaltija ei saa valittamalla hakea muutosta viranomaisen päätökseen tai saattaa sitä oikaisuvaatimuksin tai hallintovalitusasiana käsiteltäväksi siltä osin kuin päätös koskee viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja, jos hänellä tai viranhaltijayhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	Kuntalain 89 §:n 1 mom. mukaan päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, mikäli niistä voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus. Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.
	Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, ja sen yhteystiedot: Toimielin: Lahden kaupunginhallitus Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs, Aleksanterinkatu 18 Puh.: (03) 814 11 Faksi: (03) 814 2244 Sähköpostiosoite: kirjaamo@lahti.fi Aukioloaika: klo 9-18 Pykälät: 227 Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituksen tekoon oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Oikaisuvaatimusaika taloudellisiin ja tuotannollisiin perusteiden tehdystä irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kuluu vasta irtisanomisajan päätyttyä.
Oikaisuvaatimuksen sisältö	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.
---	---

	<p>Valitusviranomaisen ja sen yhteystiedot</p> <p>Hämeenlinnan hallinto-oikeus www.oikeus.fi/hao/hameenlinna Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna 029 56 42200 Telekopio 029 56 42269 hameenlinna.hao(at)oikeus.fi Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät:</p>	<p>Valitusaika: 30 päivää</p>
	<p>Valitusviranomaisen ja sen yhteystiedot:</p> <p>Hämeenlinnan hallinto-oikeus www.oikeus.fi/hao/hameenlinna Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna 029 56 42200 Telekopio 029 56 42269 hameenlinna.hao(at)oikeus.fi Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Hallintovalitus, pykälät:</p>	<p>Valitusaika: 30 päivää</p>
	<p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnallisvalituksen tekoon oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>	
Valituskirjelmä	<p>Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan tai kirjelmän muun laatijan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HLL 21 §).</p>	
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.</p> <p>Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>	
Tuomioistuinmaksut	<p>Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suorite- tuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsitte-</p>	

	lyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta.
Lisätiedot	Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen. Hankinta-asioita (pykälät) koskeva oikaisuohje ja valitusosoitus on pöytäkirjan erillisenä liitteenä.